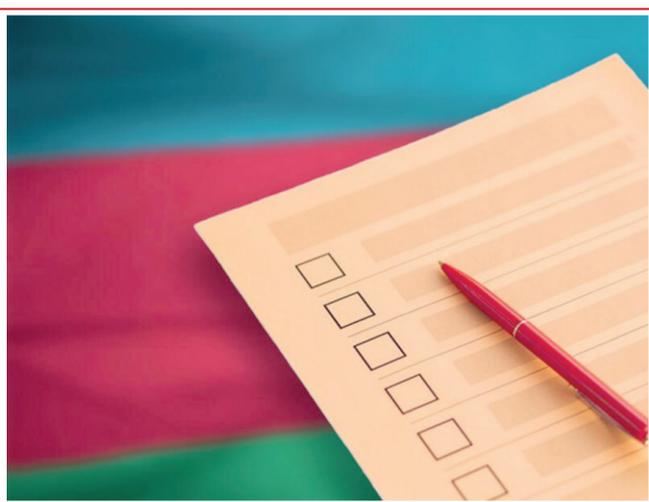

Milli azadlıqdan
şirin nemət yoxdur!

J. Aliyev

7 fevral - Yeni Azərbaycanla 7-ci seçkiyə! 27 gün qalır...

YENİ AZƏRBAYCAN

Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi Azərbaycan xalqının milli sərəfəsidir
Qəzet 1993-cü ilin aprel ayından nəşr olunur. Yeni Azərbaycan Partiyasının orqanı.

11 yanvar
2024-cü il,
cümə axşamı
№ 004 (6590)
Qiyməti
60 qəpik

Prezidentdən daha bir şedevr müsahibə

Bax səh. 2-3

Paytaxtımız çoxmərkəzli şəhərə çevriləcək

Bax səh. 4

104 il öncə, bu gün...

XX əsrin əvvəllərində dağılmış Rusiya imperiyasının ərazisində yeni yaranmış müstəqil milli dövlətlər kimi, Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti də dünya dövlətləri tərəfindən tanınmaq, beynəlxalq birliklərin bərabərhüquqlu üzvü olmaq, respublikanın suverenliyini və ərazi bütövlüyünü təmin etmək baxımından Paris Sülh Konfransına böyük ümid bəsləyirdi. Azərbaycan hökumətinin nümayəndələri Qafqazdakı müttəfiq qoşunlarının komandanı general V. Tomsonla danışıqlar zamanı Azərbaycanın beynəlxalq sülh konfransında iştirakına təminat almışdılar. Britaniya hökumətinin Bakıya gələn rəsmi nümayəndəsi general Corc Miln də öz bəyanatlarında bunu təsdiqləmişdi. General Tomson Azərbaycan hökumətinə yazılı şəkildə bildirmişdi ki, bütün mübahisəli ərazi məsələləri sülh konfransının qərarı ilə həll ediləcək.

Bu məqsədlə 1918-ci il...

Bax səh. 5

Davos - 24-dən gözləntilər

Bax səh. 5

Azərbaycan Parisdən tələb edir

Azərbaycanın erməni işğalına son qoyaraq öz ərazi bütövlüyünü və suverenliyini bərpa etməsi Fransaya rahatlıq vermir. Beynəlxalq müstəvidə ölkəmizə qarşı qərəzli kampaniya aparan Fransa öz casuslarını da regiona göndərməkdən çəkinməyib. Lakin dövlətimiz bu casus şəbəkəsini də işə etdi.

Qeyd edək ki, ötən ay Ukrayna, Moldova, Gürcüstan, Azərbaycan, Şərqi Avropa, Yaxın Şərqi və Mərkəzi Asiyanın bir sıra ölkələrində müxtəlif əməliyyatlara cəlb edilmiş Fransa xüsusi xidmət orqanlarının geniş agentura...

Bax səh. 5

Pensiyalar nə qədər artacaq?

Hazırda ölkədə yaşayan 1,1 milyondan çox pensiyacı düşündürən əsas mövzu 2024-cü ilin yanvar ayından pensiyaların nə qədər artacağı ilə bağlıdır. Bununla bağlı müxtəlif rəqəmlər səsləndirilir. Pensiyaların artımı əmək qanunvericiliyinə əsasən, ölkədəki illik orta aylıq əməkhaqqının illik artımı tempi-nə əsasən indeksasiya edilir. Ona görə də pensiyaların indeksləşdirilərək artımı əvvəlki illəki, yəni 2023-cü ilin yekun illik orta əməkhaqqı artımına uyğun həyata keçiriləcək.

Dövlət Statistika Komitəsi hələlik 2023-cü ilin yekun sosial-iqtisadi makroiqtisadi göstəricilərini açıqlamadığından ötən ilin orta aylıq əməkhaqqı...

Bax səh. 4

Alternativ yığım imkanı...

Dünya təcrübəsində uzun müddət istifadə olunan mexanizmlərdən biri də özəl pensiya fondlarıdır. Bu mənada Amerika Birləşmiş Ştatlarında 220-dən artıq, Böyük Britaniyada 23, Yaponiyada 17 özəl pensiya fondu fəaliyyət göstərir.

Bu fondların üstünlükləri olduqca genişdir. Üstünlüklərdən biri vətəndaşlara ahillik dövrü üçün alternativ planlama imkanının yaradılmasıdır. Belə ki, bu fondlar əhalinin gəlirlərinin işlədilməsindən əldə olunan mənfəətin bir qismini vətəndaşla paylaşır və əhali gəlirlərinin dəyərlənməsini uzunmüddətli dövr üçün təmin edir. Həmçinin əhali pulunu özü yığarsa, zaman keçdikcə bu vəsait inflyasiyanın təsiri ilə dəyərsizləşə bilər. Özəl pensiya fondları məhz bu yığımları müəyyən qədər mənfəət təsirlərdən qoruyur.

Digər tərəfdən özəl pensiya fondları vətəndaşlar üçün bir sıra seçimlər verir, vətəndaşlarla müəyyən qaydalar çərçivəsində...

Bax səh. 4

Blinkenin Yaxın Şərqi səfəri...

Yaxın Şərqi vəziyyət gərgin olaraq qalır. Bu regiondakı vəziyyət ABŞ-ın bölgədəki fəallığını artırır. Artıq dövlət katibi Antoni Blinken münafiq-şə alovlanandan dərhal bölgəyə səfər edib. O, Türkiyə, Yunanıstan, BƏƏ, İordaniya və Qətərdən sonra İsraildə də səfərdə olub. Blinken Yaxın Şərqi səfəri çərçivəsində İsrailə getməzdən əvvəl hava limanında jurnalistlərə bildirdi ki, İsrail-ərəb münasibətlərinin normallaşması Qəzzada münafiqşəyə son qoyulması və Fələstin dövlətinin qurulması üçün əlverişli yol tələb edir. Yaxın Şərqi səfərinə işarə edən Blinkenin sözlərinə görə, görüşlərdə məqsədi Qəzzada vəziyyətin sabitləşməsinə kömək etməkdir.

İsrail səfəri zamanı ABŞ Dövlət katibi Baş nazir Benyamin Netanyahu ilə görüşüb. Tel-Əvivdə tərəflər arasında görüş qapalı keçirilib. "Times of Israel"-in məlumatına görə, ABŞ Dövlət katibi Antoni Blinken İsrail Baş naziri Benyamin Netanyahuya qüvvələrinin Qəzzada...

Bax səh. 6

Erməni kilsəsinin terror üzü...

Ermənistanı daxili vəziyyət yenidən məqsədli şəkildə gərginləşdirilir. Son dövrlərdə aktuallaşan sülh müqaviləsi məsələsi, xüsusilə yeni təkliflərin qarşılıqlı mübadiləsi və müvafiq delimitasiya komissiyalarının vasitəçisiz görüşü "revanşist qrupları" yenidən hərəkətə gətirib. Qeyd edilməlidir ki, bu revanşistlərin arasında son zamanlarda önəmli müxalifət arxa plana keçirilir - onların yerini terror qrupları və kilsə tutmağa başlayır. Erməni mətbuatı bu iki "birliyin" artıq koordinasiya şəkildə fəaliyyətə qərar verdiyi versiyasını irəli sürür. Erməni katalikosu II Qareginin Nikol Paşinyanın siyasi hakimiyyətini əvvəldən qəbul etmədiyi siri deyil. II Qarabağ müharibəsindəki məğlubiyyətdən sonra isə bu "döyüş" kifayət qədər açıq xarakter alıb - II Qaregin 2020-ci ilin dekabrında dini ayin zamanı baş nazir Nikol Paşinyanı istefa verməyə çağırırdı. Ötən dövrdə isə münasibətlər daha da pisləşmişdi - belə ki, ötən ilin aprelində II Qaregin baş nazir Nikol Paşinyanın...

Bax səh. 7

Fransa "yolunu azsa"...

Bax səh. 7

KTMT-dən heç bir gözlənti yoxdur?

Bax səh. 6

Prezidentdən daha bir şedevr müsahibə

Müstəqil tariximizin ən həlledici məqamı məhz 2003-cü il idi

Son 20 ilin tarixi göz qabağındadır və əsas məsələ ondadır ki, 2003-cü ildə Azərbaycan xalqı düzgün seçim etmişdi.

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu sözləri Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev yerli televiziya kanallarına müsahibəsində bildirib.

“Çünki hesab edirəm ki, müstəqil tariximizin ən həlledici məqamı məhz 2003-cü il idi. Çünki o vaxt ölkəmizin gələcəyi ilə bağlı konseptual yanaşma tam özünü təsdiqləmişdi, yəni, Heydər Əliyev siyasəti davam etdirildi. Əgər tarix başqa istiqamətdə getsəydi, bilmək olmaz, xalqımız, dövlətimiz hansı bəlalər, faciələrlə üzləsə bilirdi”, - deyərək prezidentin başçısı vurğulayıb.

Dövlətimizin başçısı bəyan edib ki, sentyabr qədər (2023-cü il - red.) getdiyimiz yol məqsədyönlü yol idi, məqsədə hesablanmış yol idi, düzgün yol idi: “İstər siyasi müstəvidə, istər

hərbi müstəvidə, istər ölkəmizdə gedən proseslər nöqtəyi-nəzərindən bu hadisə bütün işlərimizin, elə bil ki, son nidası idi”, - deyərək prezidentin başçısı vurğulayıb ki, bu gün biz 2024-cü ilə suverenliyini tam bərpa etmiş ölkə kimi, xalq kimi başlayırıq. Hesab edirəm ki, müasir tariximizin yeni dövrü məhz sentyabrın 20-dən sonra başlayıb.

Bu gün ölkə qarşısında duran yeni

vəzifələrin yeni dövrün vəzifələri olduğunu diqqətə çatdıran dövlətimizin başçısı qeyd edib: “Bugünkü Azərbaycan, sözün əsl mənasında, dünya miqyasında güclü ölkələr sırasındadır. Biz əsas vəzifəni bir neçə ay bundan əvvəl həll etmişik, ölkəmizin suverenliyini tam bərpa etmişik və sentyabr hadisələri, əlbəttə ki, ümumi kontekstdən çıxarıla bilməz”.

Zəfərimizin son nöqtəsi

“Xocalıda Bayraqı qaldıranda firkirəşirdim, bax, bu gün biz tam əminliklə deyə bilirik ki, Xocalı qurbanlarının qanı yerdə qalmadı. Xankəndidə isə Bayrağın qaldırılması ədalətin tam bərpası idi və Zəfərimizin son nöqtəsi idi” - deyərək Prezident bunların tarixi an olduğunu vurğulayıb.

“Xalqımızın bütün təbəqələrinin öz işi ilə bu Qələbəni yaxınlaşdırdığını söyləyən Prezident vurğulayıb ki, bu, ümummilli bir məsələyə, ümummilli hərəkata çevrildi və 30 il ərzində bu mövzu unudulmadı: “Biz hamımız xoşbəxtlik ki, bu dövrdə yaşayıyıq, bu dövrün şahidləriyik, bu böyük Zəfərin əldə olunmasında iştirak etmişik”.

Böyük siyasi uğurumuz

“Üçtərəfli Bəyanatın qəbul edilməsi, o şərtlərlə qəbul edilməsi, hesab edirəm ki, bizim böyük siyasi uğurumuzdur” - deyərək dövlətimizin başçısı bildirib ki, əlbəttə, əgər Şuşa işğaldan azad olunmasaydı, o şərtləri biz o Bəyanata saldıra bilməzdik. Yəni, bizim Qələbəmiz, güclü olma-

ğımız imkan verdi ki, biz hətta bu məsələyə aid olmayan şərtləri də oraya saldıraq, xüsusilə Zəngəzur dəhlizi ilə bağlı. Dövlətimizin başçısı ədalətin zəfər çaldığını, ədaləti özümüzün bərpa etdiyimizi bildirib və bu yolda beynəlxalq aləmin əsas oyunçularının təsəvvüföğurucu hərəkatlarından söz açıb. “Halbuki, əfsuslar olsun ki, beynəlxalq aləmin əsas oyunçuları

bizim bu fikrimizə şübhə etmədilər. Əksinə, bizi ittiham etməyə çalışdılar, bizə qarşı müxtəlif təzyiqli mexanizmlərini işə salmağa çalışdılar”, - deyərək dövlətimizin başçısı bildirib ki, biz bu ədaləti, eyni zamanda, beynəlxalq müstəvidə siyasi və diplomatik savaşa apararaq əldə etmişik. Ona görə bizim Zəfərimizin əhəmiyyəti daha önəmlidir.

“Fərrux”, “Sarıbaba-Qırxqız”, “Qisas” əməliyyatları məqsədyönlü əməliyyatlar idi

23 aprel hadisələrinin çox önəmli bir tarix olduğunu söyləyən dövlətimizin başçısı “Bütün sərhədlərə biz nəzarət etməyə başlamışdıq və bir daha göstərdik ki, bu torpaqların sahibləri bizik” - deyərək vurğulayıb.

Aprəlin 23-nə qədər də bir neçə dəfə Ermənistanla və yerli separatçılara bunun (Qarabağın - red.) bizim torpağımız olduğunu nümayiş etdirdiyimizi, “Fərrux”, “Sarıbaba-Qırxqız”, “Qisas” əməliyyatlarının tərəfimizdən aparılmış önəmli hərbi əməliyyatlar olduğunu xatırladan dövlətimizin başçısı diqqətə çatdırıb: “Bu əməliyyatlar nəticəsində o vaxt nəzarətimizdə olmayan Qarabağ bölgəsinin strateji təpələri, yüksəklikləri biz tərəfdən götürülmüşdür və 19-20 sentyabr əməliyyatı üçün bunun çox böyük əhəmiyyəti var idi. Yəni, o əməliyyatlar, sadəcə olaraq, kortəbii seçilməmişdi, məqsədyönlü əməliyyatlar idi”.

Məqsədimizin ölkəmizin suverenliyini tam bərpa etmək və burada yaşayan əhalini vahid Azərbaycan dövləti çərçivəsində rahat və təhlükəsiz yaşaya biləcəyinə inandırmaq olduğunu xatırladan dövlətimizin başçısı bildirib: “Bizim niyyətimiz çox açıq, aydın idi və o təməllər əsasında bəzi müsbət addımlar da atılmışdır. Yəni ki, yeni Laçın-Xankəndi yolu marşrutunun müəyyən edilməsi, çəkilməsi çox önəmli hadisə idi və 23 aprel hadisələrinin elə bil ki, təməlini qoymuşdu. Çünki biz artıq yeni yol çəkərək Laçın şəhərini özümüzdə qaytarırdıq”.

Antiterror əməliyyatı daha qısa müddət ərzində tamamlanmışdı

Antiterror əməliyyatından söz açan Prezident əməliyyatın çox uğurla, peşəkarlıqla keçirildiyini, hərbiçilərimizin böyük qəhrəmanlıq göstərdiklərini bildirib: “Deyəlik ki, əməliyyat 23 saat neçə dəqiqə çəkmişdir, amma, əslində, daha qısa müddət ərzində tamamlanmışdı. Biz nəzərdə tutduğumuz bütün məqsədlərə çıxdıq, bütün kommunikasiyalara sahib olduq, bütün təpələri götürdük və faktiki olaraq separatçıların təslim olmaları qəfil-məz idi, ləbub idi, təslim olmasaydı, məhv olacaqdılar. Başqa variant ola bilməzdi”.

Dövlətimizin başçısı bildirib ki, günahlı olmayan hərbiçilərə qarşı biz hər hansı bir sanksiya tətbiq etmək fikrində deyilik: “Halbuki separatçıların başçıları ilə bağlı bizim mövqeyimiz birmənalı idi - onların tutulması. Bəziləri artıq Laçın yolunda oradan

qaçmağa cəhd edəndə, bəziləri Xankəndidə, bəziləri də başqa yerlərdə biz tapıb tutmuşduq. Biz onların yerlərini bilirdik”.

Bizə qarşı qanlı müharibə aparın, vandallıq törədən, Xocalı soyqırımını törədən, torpaqlarımızı, şəhərlərimizi, kəndlərimizi yerlə-yeksan edən canilər bu gün həbs olunub, saxlanılıb və ədalət qarşısında cavab verəcəklər.

Onların arasında Qarabağda olmuş bütün dırnaqarası keçmiş liderlər, ondan sonra Qarabağa ixrac edilmiş dırnaqarası baş nazir və digərlərinin yer aldığı bildirdən dövlətimizin başçısı vurğulayıb: “O qruplaşmada təkə iki nəfər çatmış, onlar da İrəvandırlar, onlar da olsa, onda tam heyət formalaşır. Bu, doğrudan da ədalətin Zəfəridir və mən deyəndə ki, ədalətə inanmaq lazımdır və ədaləti təmin etmək üçün mübarizə aparmaq lazımdır, məhz bunu nəzərdə tuturdum”.

Fransanın siyasəti Qafqazda gərginliyin artmasına səbəb olur

“Bizə qarşı olan mənfi münasibət, önənəvi mənəblərdən gələn mənfi münasibət dayanmayacaq. Ermənistanı silahlandırma cəhdləri bu məqsədi daşıyır ki, bizi daim təzyiqlik altında saxlasınlar”, - deyərək Prezident İlham Əliyev deyib ki, bu, bizi bundan sonra da rahat yaşamağa qoymamaq üçün söylərdir və əfsus-

lar olsun, burada da Fransa yenə ön plandadır. “Bu gün Ermənistanı silahlandırın, onlara ürək-dirək verən, onların hərbiçilərini hazırlayan və növbəti müharibəyə hazırlayan ölkə Fransadır. Ona görə mən deyəndə ki, Fransanın siyasəti Qafqazda gərginliyin artmasına səbəb olur, məhz bunu nəzərdə tuturdum”, - deyərək dövlətimizin başçısı vurğulayıb.

Prezident seçkilərini şərtləndirən əsas amillər

Dövlətimizin başçısı İlham Əliyev yerli televiziya kanallarına müsahibəsində fevralın 7-nə təyin edilən növbədənkənar prezident seçkilərini şərtləndirən əsas amilləri

açıqlayıb. Prezident İlham Əliyev bunun, ilk növbədə, sentyabr hadisələrindən sonra yeni dövrün başlanğıcı ilə əlaqədar olduğunu bildirib.

Bizimlə hədə-qorxu dili ilə, yaxud təkəbbürlə davranmaq mümkün deyil

Prezident xatırladı ki, İkinci Qarabağ müharibəsindən sonra Qarabağda nələr baş verdiyindən tam xəbərdar idik, həm vizual, həm operativ nəzarət edirdik. Yəni, bunu Ermənistanla çatdırmağa çalışırdıq ki, bu, bizim nəzarətimizdədir və istənilən an biz əməliyyat keçirə bilərik.

Həm Ermənistan rəhbərliyinə, həm də beynəlxalq aktorlara bir dəqiqə ərzində düyməyə basıb bu əməliyyatı keçirəcəyini, onların heç nə də edə bilməyəcəklərini açıq şəkildə dediyini vurğulayan dövlətimizin başçısı bildirib: “Bu hadisələrin gedişatı onu göstərdi ki, - hesab edirəm, bu, təkə Ermənistan üçün yox, Ermənistanın arxasında dayanmalar üçün də bir dərs olmalıdır, - bizimlə hədə-qorxu dili ilə, yaxud da təkəbbürlə davranmaq mümkün deyil”.

“Biz fransız neokolonializminin işfə olunmasını və fransız müstəmləkələrinin Fransanın zülmündən azad olunması prosesini dəstəkləyə-

məliyik. Biz yolumuza davam edəcəyik. Qoşulmama Hərəkatında sədrliyimiz başa çatır, amma Bakı Təşəbbüs Qrupu yaşayacaq”, - deyərək dövlətimizin başçısı əlavə edib.

Xurşidbanu Natovanın Fransada heykəlinin təhçir olunması məsələsinə də toxunan Prezident bu hadisə ilə ermənilərin Natovanın Ağdamdakı məzarını qazmaları arasında müqayisə aparıb, burada bir oxşarlığın olduğunu qeyd edib.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev yerli televiziya kanallarına müsahibəsində Fransanın müstəmləkə siyasətindən bəhs edərkən ötən ay Yeni Kaledoniya saxlanılan azərbaycanlı jurnalist qadın barədə danışıb.

Dövlətimizin başçısı bununla bağlı deyib: “Bu yaxınlarda Yeni Kaledoniya bir azərbaycanlı jurnalist qadını saxlayıblar. Ümumiyyətlə, bu, hansı çərçivəyə sığır? Ondən casusluqda da şübhələnilə bilər. O, hadisələri işıqlandırmamağa gəlmişdi”.

Zəngəzur dəhlizi açılmasa...

“Azərbaycandan Azərbaycana insanlar və yüklər heç bir yoxlama aparılmadan keçməlidir”, - deyərək dövlətimizin başçısı deyib ki, əks təqdirdə, Ermənistan əbədi dalan

kimi qalacaq və əgər, dediyim marşrut (Zəngəzur dəhlizi - red.) açılmasa, biz Ermənistanla heç bir başqa yerdə sərhədimizi açmaq fikrində deyilik. Yəni, beləliklə, onlar bundan daha çox ziyan görəcəklər, növbəti yeyir.

Zəmanətçilərə ehtiyac duymuruq

Sülh müqaviləsinin imzalanması üçün əsas şərtlərin yaradıldığını bildirdən dövlətimizin başçısı deyib: “Ermənistan istəyir ki, bu sülh müqaviləsinin zəmanətçiləri olsun. Biz hesab edirik ki, buna heç bir ehtiyac yoxdur”.

Bunun iki suveren dövlət arasında imzalanacaq sülh müqaviləsi olacağını vurğulayan Prezident İlham Əliyev deyib: “Biz orada heç bir zəmanətçilərə ehtiyac duymuruq və əgər bu, ikitərəfli formada imzalanacaqsa, imzalanmalıdır. Əgər kimsə kömək etmək istəyirsə, biz buna da etiraz etmirik. Ancaq yeni kömək elə olmalıdır ki, məcburi olmasın”.

Ölkəmiz qarşısında əgər hansısa ciddi bir məsələnin dayanacağı təqdirdə...

Prezident İlham Əliyev yanvarın 10-da yerli televiziya kanallarına müsahibəsində İkinci Qarabağ müharibəsi zamanı ən çox telefonla danışdığı şəxslərin adlarını açıqlayıb.

Dövlətimizin başçısı bununla bağlı deyib: “İkinci Qarabağ müharibəsi zamanı ən çox telefonla danışdığım insanlar Türkiyə Prezidenti və Rusiya Prezidenti idi. Bu da təbii-dir, Türkiyə Prezidenti müharibənin ilk günündən son gününə qədər bizim yanımızda idi, Azərbaycana verdiyi siyasi və mənəvi dəstək bir çoxlarına bir mesaj idi”.

Prezident İlham Əliyev bu gün ölkəmiz qarşısında əgər hansısa ciddi bir məsələnin dayanacağı təqdirdə, zəng edəcəyi insanın, əlbəttə, ilk növbədə, qardaş Rəcəb Tayyib Ərdoğan olduğunu, onu məlumatlandıracağını bildirib.

Bu il Qarabağ, Şərqi Zəngəzurdadır...

İşğaldan azad edilmiş ərazilərə qayıdışın təminindən söz açan Prezident bildirib ki, Laçın, Füzuli şəhərləri, Ağal, Talış və Zabux kəndləri artıq dirçəlir və bu il həmin yaşayış məntəqələrinə keçmiş köçkünlərin qayıtması davam edəcək.

Bu ilin Investisiya Proqramının artıq bir neçə dəfə müzakirədən keçdiyini, yaxın günlərdə təsdiqlənəcəyini söyləyən dövlətimizin başçısı diqqətə çatdırıb: “Bu il Qarabağ, Şərqi Zəngəzurdadır infrastruktur layihələrinin hamısı davam etdiriləcək. Bu, nəhəng layihələrdir. İnfrastruktur layihələri (Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdadır həyata keçirilən - red.) imkan verir ki, biz bu il daha böyük sayda keçmiş köçkünləri öz dədə-babaları torpaqlarına qaytararaq və onların bu il qayıtmaqları şəhərlər arasında beş şəhər

- Şuşa, Cəbrayıl, Kəlbəcər, Xankəndi, Xocalı şəhərləri olacaq”.

Dövlətimizin başçısı Ağdam, Zəngilan, Qubadlı şəhərlərinə isə keçmiş məcburi köçkünlərin 2025-ci ildə qayıtmasının nəzərdə tutulduğunu diqqətə çatdırıb.

Yaxın gələcəkdə Füzulidəki Kəndələnçay Su Anbarının açılacağını söyləyən dövlətimizin başçısı bildirib ki, Zabuxçay Su Anbarının inşası bu il tamamlanacaq, o da böyük ərazini suvarma suyu ilə təmin edəcək.

Özəl sektoru Qarabağa və Şərqi Zəngəzura daha fəal investisiya qoymağa çağıran dövlətimizin başçısı bildirib ki, artıq Hadrut qəsəbəsində, Daşaltı kəndində və Ağdam şəhərində bir neçə layihə özəl sektor tərəfindən icra edilir.

Prezidentdən daha bir şedevr müsahibə

Anklavlar daim gündəlikdədir

əvvəli 2-ci səhifədə

Prezident İlham Əliyev müsahibəsində ölkəmizin hələ də işğal altında qalan kəndləri barədə danışdı. Dövlətimizin başçısı bu gün işğal altında qalan səkkiz kəndin məsələsinin daim gündəlikdə olduğunu bildirdi. "Bu məsələ həm mənim Ermənistanın baş naziri ilə təmaslar əsnasında müzakirə edilir, o cümlədən Sankt-Peterburqda ayağıstü son söhbət zamanı mən bu məsələni qaldırmışdım və eyni zamanda, delimitasiya ilə bağlı komissiyaların gündəliyində də bu məsələ dayanır. Onu da bildirməliyəm ki, komissiyaların növbəti görüşü bu ay nəzərdə tutulur və orada bir mövzu ola-

caq; həmin o bölgənin delimitasiya məsələsi, Qazax-Tovuz bölgəsinin", - deyər Prezident İlham Əliyev vurğulayıb.

Prezident vurğulayıb ki, Qoşulmama Hərəkatına sədrlük bizə BMT-dən sonra ən iri təşkilata rəh-

Dünyanın bir nömrəli beynəlxalq tədbiri

bərlik etmək kimi əvəz olunmaz təcrübə verib və doğru yolda olduğumuza dair daha böyük özünəinam yaradıb.

"Hərəkatın yaranmasının təməli prinsiplərini - daha dəqiq desək, dövlətlərin suverenliyini, ərazi bütövlüyünü, müstəqilliyini həmişə tam dəstəkləmişik və dəstəkləyirik, həmçinin Hərəkatın təsisçilərinin 60 ildən də çox müddət əvvəl rəhbər tutduqları ideyaları bölüşürük - məhz böyük geosiyasi mərkəzlərdən uzaq durmaq və heç kimin dediyi ilə oturmaq", - deyər dövlətimizin başçısı bildirdi. COP29-un Azərbaycanda keçirilməsinə toxunan Prezident İlham

Əliyev ölkəmizin COP29-un prezidenti kimi xüsusi rola malik olacağını vurğulayıb və bəyan edib ki, proseslərin gedişatı böyük dərəcədə bizim mövqeyimizdən asılı olacaq.

Artıq bir neçə ölkədən əməkdaşlıq təklifi aldığımızı deyər dövlətimizin başçısı qeyd edib: "Biz bütün ölkələrlə əməkdaşlığa hazırıq və bu, bizim üçün də böyük bir təcrübə olacaqdır. Çünki yenə də hesab edirəm ki, bu, dünyanın bir nömrəli beynəlxalq tədbiridir, beynəlxalq konfransdır, həmçinin dünya ictimaiyyətinin diqqəti nöqtə-nöqtədən BMT Baş Assambleyasından da daha mötəbərdir".

Strateji tərəfdaşlarımızın sayı artır

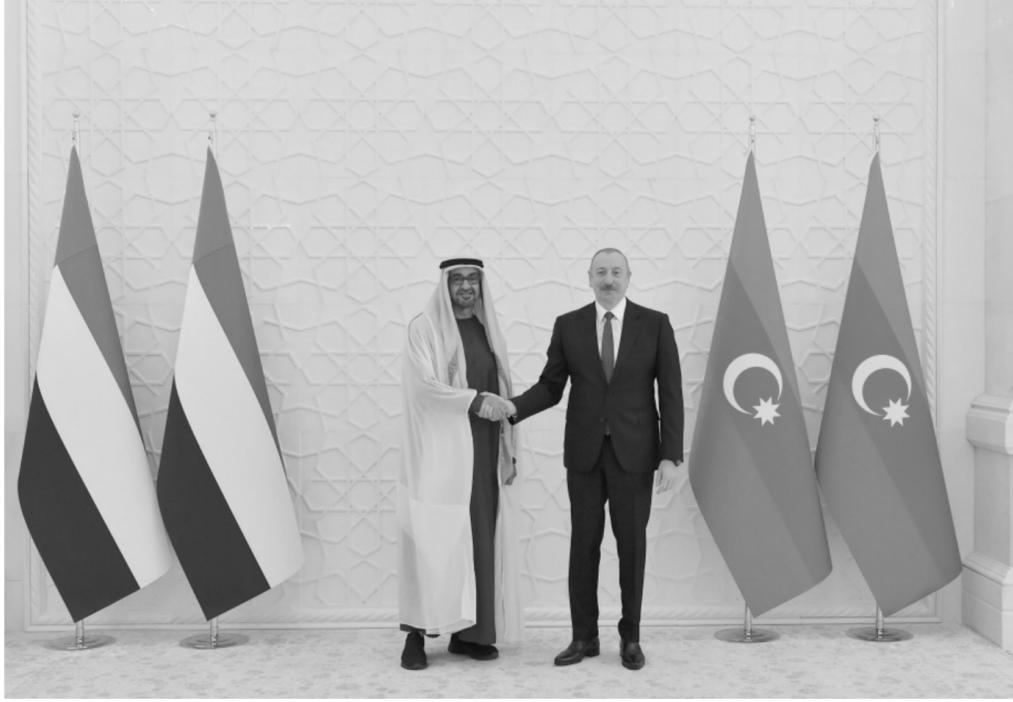
Mübariz ABDULLAYEV

Son illərdə Azərbaycanla özünün siyasi çəkisi, əhali sayı, resursları və geniş maliyyə imkanları ilə ərəb dünyasının önəmli dövlətlərindən olan Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri (BƏƏ) arasında tarixi zəminə əsaslanan əməkdaşlıq əlaqələri daha da intensivləşib. Ötən ilin sonlarında Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev bu ölkədə səfərdə oldu. Aradan az vaxt keçmədən sonra - cari il yanvarın 9-da isə BƏƏ-nin Prezidenti Şeyx Məhəmməd bin Zayed Əl Nəhyan ölkəmizə rəsmi səfərə gəlib. Bəhs olunan səfər çərçivəsində Azərbaycan Prezidentinin dost ölkənin dövlət başçısı ilə geniş tərkibdə görüşü olub. Görüşdə Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin Prezidentinin qardaşı, Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin vitse-prezidenti, Baş nazirin müavini, Prezident Divanının rəhbəri Şeyx Mansur bin Zayed Əl Nəhyan, Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin Prezidentinin qardaşı, xarici işlər naziri Şeyx Əbdulla bin Zayed Əl Nəhyan, Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin Prezidentinin oğlu Şeyx Həmdan bin Məhəmməd Əl Nəhyan iştirak edəblər. Qarşılıqlı əməkdaşlıqla bağlı müxtəlif məsələlərin müzakirə olunduğu görüşdə Prezident İlham Əliyev və Prezident Şeyx Məhəmməd bin Zayed Əl Nəhyan ölkələrimiz arasında münasibətlərin hazırkı səviyyəsi üçün məmnunluqlarını ifadə etməklə yanaşı, əməkdaşlıq perspektivlərinin də geniş olduğu qeyd edildi.

Tarixi səfər

Azərbaycan və BƏƏ-nin dövlət başçıları arasında görüşləri müntəzəm xarakter daşıyır. Prezident İlham Əliyev indiyədək bir neçə dəfə dost ölkədə səfərdə olub. Eyni zamanda, dövlət başçıları müxtəlif beynəlxalq tədbirlərdə daim təmasda olurlar və faydalı fikir mübadiləsi aparırlar. Prezident Şeyx Məhəmməd bin Zayed Əl Nəhyanın respublikamıza yanvarın 9-da baş tutan uğurlu rəsmi səfəri isə xüsusən önəm daşıyır. Səfər çərçivəsində keçirilən tədbirlərdə iki ölkənin strateji tərəfdaşlığı bir daha təsdiqlənib. Görüşdə səfərin önəminə diqqət çəkən Prezident İlham Əliyev "Sizin Azərbaycana səfər etməyiniz tarixi hadisədir. Bu, Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin Prezidentinin Azərbaycana ilk rəsmi səfəridir. Əminəm ki, bu səfər iki ölkə arasında dostluq, qarşılıqlı münasibətlərinin inkişafına böyük töhfə verəcəkdir", - deyər vurğulayıb.

Qeyd edək ki, BƏƏ beynəlxalq səviyyədə Azərbaycana davamlı dəstək verən ölkədir. Azərbaycan müstəqilliyinin ilk illərindən etibarən Ermənistanın işğalı ilə üzlaşdı. Qarşı tərəf havadarlarının yardımı ilə torpaqlarımızın 20 faizini öz nəzarəti altına keçirdi, həmin ərazilərdən bir milyondan çox soydaşımız yurd-yuvasından didərgin salındı. Bunun nəticəsində də ölkəmiz ağır humanitar fəlakətlə üzlaşdı. Həmin çətin dövərdə BƏƏ daim Azərbaycanın yanında oldu. Xatırlatmaq yerinə düşər ki, BƏƏ-nin "Dar əl-Bir" Xeyriyyə Cəmiyyəti, Zayed bin Sultan Əl Nəhyan Xeyriyyə Təşkilatı kimi humanitar qurumlar tərəfindən 30 ilə yaxın müddətdə məcburi köçkün soydaşlarımıza mün-

Azərbaycan - BƏƏ: Çoxşaxəli əməkdaşlıq

təzəm olaraq humanitar yardımlar göstərilir.

BƏƏ-nin ölkəmizə dost mövqeyinə aid daha bir fakta diqqət çəkək. Gələcək il respublikamız BMT-nin qlobal miqyaslı tədbirlərindən birinə - COP29-a ev sahibliyi edəcək. BƏƏ-nin Prezidentinin görüşdə vurğuladığı kimi, bu da öz növbəsində bütün dünyanın Azərbaycana etimadının bir təzahürüdür. Əlbəttə ki, Azərbaycan bu kimi mötəbər tədbirlərin keçirilməsinə qadirdir və hazırdır. Əlamətdar həldir ki, BMT-nin İqlim Dəyişikliyi üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasının - COP29-un gələcək il Azərbaycanda keçirilməsi barədə qərar da məhz BƏƏ-də qəbul edildi. Dost ölkənin Azərbaycana göstərdiyi davamlı dəstəyə görə minnətdarlığımı bildirmək dövlətimizin başçısı vurğulayıb: "Fürsətdən istifadə edərək, COP28 Konfransının uğurla keçirilməsi münasibətilə Sizi bir daha təbrik edirəm. COP29-un Azərbaycanda keçirilməsi ilə əlaqədar verdiyiniz dəstəyə görə bir daha minnətdarlığımı bildirirəm. Fürsətdən istifadə edərək, BMT Təhlükəsizlik Şurasındakı mövqeyinizə görə, Azərbaycana verdiyiniz dəstəyə görə Sizə bir daha xüsusi minnətdarlığımı bildirmək istəyirəm".

Qarşılıqlı münasibətlərin prioritet istiqamətləri

İki ölkə arasında siyasi dialoqun yüksək səviyyəsinə uyğun olaraq müxtəlif sahələrdə əlaqələr də uğurla inkişaf edir. İqtisadi sahədə əlaqələrin genişlənməsini xüsusi qeyd edə bilərik. 2017-ci ildən bəri Dubai şəhərində ölkəmizin ticarət nümayəndəliyi, 2019-cu ildən isə yerli məhsullarımızın BƏƏ və Körfəz ölkələrində satışını təşkil etmək və "Made in Azerbaijan" brendini BƏƏ bazarında daha çox tanımaq üçün "Azərbaycan Ticarət Evi" fəaliyyət göstərir. Hazırda Azərbaycanda BƏƏ investisiyalı 350-dən çox kommersion qurumu qeydiyy-

atdır. Vurğulamaq yerinə düşər ki, bu yaxınlarda iki ölkənin milli neft şirkətləri - ADNOC və SOCAR rəsmi qaydada tərəfdaş olduqlarını bəyan edəblər. Hər iki şirkət Birləşmiş Ərəb Əmirliklərində və digər ölkələrdə birlikdə işləməklə bağlı planlar hazırlayıblar. Bütün bunlar onu təsdiqləyir ki, Azərbaycanla Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri hökumətləri və milli şirkətləri səviyyəsində əməkdaşlığın inkişafının yeni mərhələsinə başlayıblar. Bu əməkdaşlığın möhkəmlənməsinə və əhatə dairəsinin genişlənməsinə hər iki dövlət ali səviyyədə güclü siyasi iradə və xoş məram ortaya qoyurlar.

Eyni zamanda, Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri Hökuməti arasında iqtisadi, ticarət və texniki əməkdaşlıq üzrə birgə Hökumətlərə Komissiyası fəaliyyət göstərir. Bu komissiyanın indiyədək 8 iclası keçirilib. Ümumiyyətlə, iki ölkə arasında işgüzar əlaqələrin, KOB-lar arasında tərəfdaşlığın genişləndirilməsi istiqamətində işlər davam etdirilir. Azərbaycan ilə BƏƏ arasında ticarət dövriyyəsinin həcmində də artım müşahidə olunur.

Bərpaolunan enerji sektorunda əməkdaşlığın uğurlu başlanğıcı

Azərbaycan ilə BƏƏ arasında əlaqələrin inkişafında enerji sektorunun xüsusi payının olması şübhəsizdir. Zəngin neft-qaz potensialı ilə Avropanın enerji təhlükəsizliyində mühüm rol oynayan Azərbaycan bu sahədə imkanlarını daha da şaxələndirir və elektrik enerjisi, əsasən də yaşıl enerjinin önəmli təchizatçısına çevrilməyi planlaşdırır. Yeni global çağırışların yarandığı indiki mərhələdə enerji transformasiyası Azərbaycanın gündəliyində dayanan vacib məsələlər sırasındadır. Karbohidrogen resursları ilə zəngin olan respublikamız da elektrik enerjisi istehsalında yaşıl enerjinin xüsusi çəkisinin artırılmasını hə-

dəfləyib. Bu da onunla bağlıdır ki, respublikamız bərpaolunan enerji mənbələri ilə kifayət qədər zəngin bir diyardır. Ölkəmizin iqtisadi cəhətdən əlverişli və texniki baxımdan istifadəsi mümkün olan bərpaolunan enerji mənbələrinin potensialı 27000 MVT, o cümlədən külək enerjisi üzrə 3000 MVT, Günəş enerjisi üzrə 23000 MVT, bioenerji potensialı 380 MVT, dağ çaylarının potensialı 520 MVT həcmində qiymətləndirilir. Eyni zamanda, Azərbaycan dövləti bu potensialdan daha səmərəli istifadə olunmasına güclü siyasi iradə nümayiş etdirir. Qeyd edək ki, son illərdə respublikamızda külək enerjisi istehsalı 131 dəfə, Günəş enerjisi istehsalı isə 55 dəfə artıb. Külək və Günəş enerjisi istehsalının növbəti illərdə artan templo davam edəcəyi gözlənilir. Ölkəmiz növbəti illərdə bərpaolunan enerjinin ümumi istehlakda payını artırmaq niyyətindədir. Bu sahədə 2030-cu ilədək qarşıya qoyulan hədəf bərpaolunan enerjinin ümumi istehlakda payının 30 faizdən çox artırılmasıdır.

Azərbaycan özünün yaşıl enerji imkanlarından xarici sərmayələri cəlb etməklə daha səmərəli şəkildə istifadə etmək niyyətindədir. O cümlədən BƏƏ-nin bu sahədə ixtisaslaşan şirkətləri respublikamızda bərpaolunan enerji sektoruna sərmayələr yönəltməyə böyük maraq göstərirlər. 2021-ci il aprelin 6-da Azərbaycanın Energetika Nazirliyi, "AzərEnerji" ASC və Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin "Masdar" şirkəti arasında investisiya, enerji alqı-satqısı və ötürücü şəbəkəyə qoşulma ilə bağlı müqavilələr imzalanıb. Bu müqavilələr əsasında qurulan əməkdaşlıq çərçivəsində 2022-ci il martın 15-də "Gülüstən" sarayında Prezident İlham Əliyevin iştirakı ilə Xəzər regionunda və MDB məkanında ən böyük günəş elektrik stansiyasının - Qaradağ Günəş Elektrik Stansiyasının təməli qoyulub. Stansi-

yanın inşası qısa müddətdə başa çatdırıldı və ötən ilin oktyabrında Prezident İlham Əliyevin və BƏƏ hökumətinin nazirlərinin iştirakı ilə açılış mərasimi keçirildi. Stansiya 262 milyon ABŞ dolları dəyərində xarici sərmayə hesabına tikilib. Ölkəmizdə xarici investisiya cəlb etməklə reallaşdırılan sənaye miqyaslı ilk günəş elektrik stansiyasıdır. Stansiyada hər il 500 milyon kilovat-saat elektrik enerjisi istehsal etməklə 110 milyon kubmetr həcmində təbii qaza qənaət ediləcəkdir. Eyni zamanda, atmosfərə atılan karbon emissiyası 200 min ton azaldılacaqdır. 550 hektar ərazini əhatə edən elektrik stansiyada 570 min günəş paneli quraşdırılıb. Bu stansiyanın şəbəkəyə qoşulması üçün 330 kilovoltluq yarımstansiya tikilib.

Azərbaycanın tərəfdaşları ilə enerji dialoqunu genişləndirmək, yaşıl enerji gündəliyini irəli aparmaqla bağlı geniş planları var. Yeri gəlmişkən, ötən il oktyabrın 26-da Qaradağ Günəş Elektrik Stansiyasının açılış mərasimində Prezident İlham Əliyevin iştirakı ilə Azərbaycan Hökuməti ilə Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin "Masdar" şirkəti arasında yeni sənədlər imzalanıb. Belə ki, Azərbaycan Hökuməti tərəfindən energetika naziri Pərviz Şahbazov, SOCAR tərəfindən iqtisadiyyat naziri, SOCAR-ın Müşahidə Şurasının sədri Mikayıl Cəbbarov və Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin "Masdar" şirkətinin baş icraçı direktoru Məhəmməd Cəmil Əl-Ramahi "Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə "Abu Dhabi Future Energy Company - Masdar" şirkəti arasında Azərbaycan Respublikasının Neftçala rayonunun Bankə qəsəbəsində Günəş Elektrik Stansiyası layihəsi ilə bağlı "Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə "Abu Dhabi Future Energy Company - Masdar" şirkəti arasında Azərbaycan Respublikasının Biləsuvar rayonunda Günəş Elektrik Stansiyası layihəsi ilə bağlı "Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə "Abu Dhabi Future Energy Company - Masdar" şirkəti arasında Azərbaycan Respublikasının Abşeron-Qaradağ rayonunda qurulan külək enerjisi layihəsi ilə bağlı "Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə "Abu Dhabi Future Energy Company - Masdar" şirkəti arasında Azərbaycan Respublikasının Abşeron-Qaradağ rayonunda qurulan külək enerjisi layihəsi ilə bağlı investisiya müqaviləsi"ni imzalayıblar.

Bütün bunlar, həmçinin BƏƏ-nin Prezidentinin ölkəmizə ilk rəsmi səfəri çərçivəsində imzalanan yeni sənədlər iki ölkə arasında əlaqələrin, xüsusilə də bərpaolunan enerji sektorunda əməkdaşlığın daha da genişlənməsi üçün böyük imkanlar yaradır. "Əməkdaşlığımız çoxşaxəlidir, bir çox sahələri əhatə edir və yaxın keçmişdə enerji sahəsində, xüsusilə yaşıl enerji sahəsində çox önəmli addımlar atılmışdır. Keçən il oktyabr ayında Azərbaycanda 230 meqavat gücündə günəş elektrik stansiyasının açılışı olmuşdur. Bu stansiyanın yaradılması ölkəmizin investisiyaları hesabına mümkün olmuşdur. Bu, sadəcə olaraq, birinci addımdır. İmzalanmış kontraktlar və anlaşma memorandumları əsasında Sizin ölkənizin sərmayələri hesabına Azərbaycanda 10 qıqavat yaşıl enerji istehsalı nəzərdə tutulur", - deyər dövlətimizin başçısı bildirdi.

MSK aşağı seçki komissiyalarının üzvləri üçün treninqlərə start verib

Treninq layihəsinin əsası hələ 2002-ci ildə Komissiyanın nüfuzlu beynəlxalq təşkilatlarla qarşılıqlı faydalı əməkdaşlığı çərçivəsində qoyulub və ilbəlilə təkmilləşdirilərək 2008-ci ildən etibarən forma və məzmunca daha da genişləndirilib. Treninqlər o zaman bəri ölkəmizdəki bütün seçkilərdə keçirilməklə, dairə və məntəqə seçki komissiyaları üzvlərinin bilik və bacarıqlarının, işgüzar və peşəkar vərdişlərinin yüksəldilməsinə əhəmiyyətli töhfələr verib. MSK qarşında gələn seçkilərdə əlaqədar iki mərhələdən ibarət treninq proqramı hazırlayıb. "Treninqlər üçün treninq" adlı birinci mərhələ yanvarın 10-dan başlayaraq 5 gün fasiləsiz keçiriləcək. Bu mərhələ Komissiyanın Treninq qrupu tərəfindən tam praktiki məşğələlər şəklində təşkil olunub və müxtəlif öyanı, metodiki, yardımçı vəsaitlərdən istifadə edilməklə keçirilir. "Treninqlər üçün treninq"lərdə ölkə üzrə 125 seçki dairəsi dairə seçki komissiyasının hər birindən iki təmsilçilərlə, ümumilikdə 250 yerli treninqçilərlə olub. Onlar seçki məntəqələrinin səsverməyə hazırlanması, səsvermə prosesi, seçki günü müstəsna hallar, səsərin sayılması və səsvermənin nəticələri haqqında rəsmi protokolların doldurulması da daxil olmaqla, bütün seçki günü prosedurları barədə aydın və müfəssəl məlumat əldə edirlər.

Fevralın 7-də keçiriləcək prezident seçkiləri ilə əlaqədar ölkəmizdə seçki qanunvericiliyinə uyğun olaraq zəruri tədbirlər həyata keçirilir. Mərkəzi Seçki Komissiyasının maarifləndirmə proqramı çərçivəsində müxtəlif seçki subyektləri üçün fərqli istiqamətlər üzrə layihələr davam etdirilir. Mərkəzi Seçki Komissiyası yanvarın 10-dan növbəti ölkəmiqyaslı tədbirlərə - aşağı seçki komissiyalarının üzvləri üçün treninqlərə start verib.

78 beynəlxalq, 14 mindən çox yerli müşahidəçi...

Treninqlər 38000-ə yaxın aşağı seçki komissiyası üzvünü əhatə edir

Treninq layihəsinin məntəqə seçki komissiyalarının üzvləri üçün təşkil olunacaq ikinci mərhələsinə yanvarın 17-dən başlanacaq və seçki dairələri üzrə məntəqə seçki komissiyalarının sayına müvafiq olaraq 3-10 gün ərzində keçiriləcək. Layihənin bu mərhələdə də səmərəliliyini yüksəltmək və keyfiyyətini daha da artırmaq məqsədilə məntəqə seçki komissiyalarının üzvləri üçün treninqlərin praktik formada və MSK-nın Treninq qrupu tərəfindən hazırlanan cədvəllə əsasən, təxminən 40 nəfərədək aşağı seçki komissiyası üzvünün iştirakı ilə kiçik qruplar şəklində keçirilməsi nəzərdə tutulur.

Prezident seçkilərinin yüksək səviyyədə hazırlanıb, azad, ədalətli və şəffaf keçirilməsində müstəsna rolunu oynayan treninq layihəsi, ümumilikdə 38000-ə yaxın aşağı seçki komissiyası üzvünü əhatə edir.

Seçkilərdə 7 namizəd mübarizə aparacaq

Yeri gəlmişkən, qeyd edək ki, fevralın 7-də keçiriləcək prezident seçkilərində 7 namizəd mübarizə aparacaq. MSK-nın yanvarın 9-da keçirilən iclasında Qüdrət Həsənzadə, Fazil Mustafa, Elşad Musayev və Fuad Əliyevin prezidentliyə namizədliyini qeydə alıb. Bundan əvvəl MSK-nın 2023-cü il dekabrın 30-da keçirilən iclasında İlham Əliyevin, bu il yanvarın 8-də Zəhid Oruc və Razi Nurullayevin prezidentliyə namizədliyi qeydə alınıb. Bununla da prezidentliyə namizədliyi qeydə alınanların sayı 7-yə çatıb.

Xatırladaq ki, 17 nəfərin prezidentliyə namizədliyinin irəli sürülməsi təsdiqlənmişdir. Seçki Məcəlləsinin 58.1-ci maddəsinə əsasən, prezidentliyə namizəd, siyasi partiyadan, siyasi partiyalar blokundan səlahiyyətli nümayəndəsi səsvermə gününə ən çoxu 50 və ən azı 30 gün qalmış saat 18.00-dək namizədin qeydə alınması üçün zəruri olan seçki sənədlərini Mərkəzi Seçki Komissiyasına təqdim etməlidirlər. Növbədənəkar prezident seçkiləri ilə əlaqədar bu müddət 2023-cü il dekabrın 19-dan 2024-cü il yanvarın 8-i saat 18.00-dək olan dövrü əhatə edir.

8 beynəlxalq təşkilat və 21 ölkəni təmsil edən müşahidəçilər

Yanvarın 9-dək növbədənəkar prezident seçkiləri ilə əlaqədar 78 beynəlxalq müşahidəçi akkreditasiyadan keçib. Bu barədə MSK sədri Məzahir Pənəhova həmin gün keçirilən iclasda məlumat verib. MSK sədri bildirib ki, onlar 8 beynəlxalq təşkilat və 21 ölkəni təmsil edirlər. Prezident seçkiləri ilə əlaqədar indiyədək qeydiyyatdan keçən yerli müşahidəçilərin də sayı məlum olub. Belə ki, MSK-da 242, dairə seçki komissiyalarında 14 min 281 yerli müşahidəçi qeydiyyatdan keçib.

"Lider"i "ARB 24" telekanalı əvəzlədi

MSK-nın yanvarın 9-da keçirilən iclasında məlumat qrupunun tərkibində dəyişiklik edilməsi məsələsi müzakirəyə çıxarılıb. Məsələ barədə MSK sədrinin müavini Rövşət Qasımov məlumat verib. O qeyd edib ki, ötən dövr ərzində bir kampaniya fəaliyyətinin dayandırılması ilə bağlı əvəzlənmə edilməsi məsələsi gündəmə gəlib. Qərar layihəsinə əsasən, fəaliyyətini dayandırmış "Lider" telekanalı "ARB 24" telekanalı ilə əvəzlənib.

N.BAYRAMLI

Pensiyalar nə qədər artacaq?

Hazırda ölkədə yaşayan 1,1 milyondan çox pensiyaçını düşündürən əsas məsələ 2024-cü ilin yanvar ayında pensiyaların nə qədər artacağı ilə bağlıdır. Bununla bağlı müxtəlif rəyəmlər səsləndirilib. Pensiyaların artımı əmək qanunvericiliyinə əsasən, ölkədəki illik orta aylıq əməkhaqqının illik artımı tempinə əsasən indeksasiya edilib. Ona görə də pensiyaların indeksləşdiriləcək artımı əvvəlki illəki, yəni 2023-cü ilin yekun illik orta əməkhaqqı artımına uyğun həyata keçiriləcək.

Dövlət Statistika Komitəsi hələlik 2023-cü ilin yekun sosial-iqtisadi makroiqtisadi göstəricilərini açıqlamadığından ötən ilin orta aylıq əməkhaqqı barədə tam rəqəm məlum deyil. Komitənin açıqladığı sonuncu məlumata əsasən, 2023-cü il noyabrın 1-i vəziyyətinə ölkə iqtisadiyyatında müddətli işçilərin orta aylıq nominal əməkhaqqı əvvəlki ilin müvafiq dövrünə nisbətən 11,3 faiz artaraq 921,1 manat təşkil edib. Təxminən proqnozlaşdırılır, 2023-cü il üzrə yekun artım rəqəmi 11-12 faiz civarında olacaq. Bu o deməkdir ki, ölkə üzrə bütün növ əmək pensiyalarının artımı 11-12 faiz nisbətində götürüləcəkdir.

Məsələn, 2023-cü ilin dekabr ayında 400 manat pensiya almış şəxs 2024-cü ilin yanvar ayından etibarən on azı 440 manat pensiya alacaq. Artım 12 faiz təşkil edəcəyi halda onun pensiyası 450 manatda yaxın olacaqdır.

Onu da qeyd edək ki, pensiya artımları bütün növ əmək pensiyalarına, o cümlədən də xüsusi şərtlərlə pensiya alan şəxslərin pensiyalarına da şamil olunacaq. Pensiya alanların sayı tərkibinə təkcə, əmək pensiyacıları daxil deyil, bura əlillər, müavinət alanlar və sair kateqoriyadan alan pensiyacılar da daxildir. Yəni, artım onların da əhatə edəcək. Son bir ildə əmək və pensiya qanunvericiliyinə edilmiş dəyişikliklər sayəsində əmək pensiyası hüququ əldə edənlərin sayı artıb. "Əmək pensiyaları haqqında" qanuna (Maddə 9. Güzəştli şərtlərlə əmək pensiyası hüququ olan digər şəxslər) edilməsi dəyişikliklərdən sonra incəsənətin xüsusi sahələrini, yəni, əmək şəraiti xüsusi zərərli və ağır olan işlərdə çalışan şəxslərin pensiya yaşı həddinin 5 il azaldılmaqla yaşa görə əmək pensiyası hüququ alması, eləcə də hərbi qulluqçuların hərbi xidmət dövrü üzrə müddətə görə, güzəştli pensiya hüququ qazanması sayəsində son bir ildə xüsusi şərtlərlə pensiya alanların da sayında əhəmiyyətli artımlara səbəb olub. Həmçinin, 2023-cü ilin yanvar ayında ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə yaşa və illiyyə görə müavinət alanların, əlaqədar işləməyə və digər müavinət növləri ilə əhatə edilənlərin də sayında artım qeydə alınıb.

Qeyd edək ki, 2024-cü ildə sosial müdafiə xərclərinin çəkisi 230 milyon manat artımla nəzərə alınıb. Eyni zamanda, Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun 2024-cü il büdcəsində xərclər 6,9 milyard manat nəzərdə tutulub ki, bu da 2023-cü ilə müqayisədə 651 milyon manat çoxdur. Yəni, icmal və dövlət büdcəsində pensiyaların artım maliyyələşdirilməsi üçün əsaslı maliyyə təminatı yaradılıb. Hazırda Azərbaycanın sosial dövlət modelinin bariz ifadəsi olaraq büdcədə sosial xərclərin çəkisi ümumən Avropa göstəricilərinə yaxınlaşmışdır. 2024-cü ilin dövlət büdcəsində təsdiq edilmiş 36,7 milyard manat bərabər olan büdcə xərclərinin strukturunda sosialyönlümlü xərclərin xüsusi çəkisi 43 faiz təşkil edir.

Bir məqamı da xüsusi olaraq nəzərə almaq lazımdır ki, Azərbaycan da artıq inflyasiya birqəmli həddə düşüb, bu isə orta aylıq pensiya məbləğinin artım tempinin inflyasiya rəqəminə üstələməsinə səbəb olacaq. Yəni artımlar nominal dəyər baxımından alıcılıq qabiliyyətinin yaxşılaşmasına imkan verəcək. Bir məqamı da xatırladaq ki, Azərbaycan hazırda minimum və orta aylıq pensiya göstəricilərinin Alıcılıq Qabiliyyəti Paritetinə əsasən, MDB ölkələri və Gürcüstan üzrə sıralamada ilk yeri tutur, ümumi sıralamada isə ikinci yerdə qərarlaşır. "Azərbaycan Respublikasının 2022-2026-cı illərdə sosial-iqtisadi inkişaf Strategiyası"nda (Yüksək və ədalətli sosial təminat, inklüziv cəmiyyət) Pensiyacıların sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi üçün pensiya təminatı sisteminin təkmilləşdirilməsi və pensiyaların artımları əsas hədəf kimi müəyyən edilib. "Azərbaycan 2030: sosial-iqtisadi inkişafa dair Milli Prioritetlər" sənədində yüksək və ədalətli sosial təminatın başlıca prinsiplərdən biri kimi müəyyən edilib. Hədəfə uyğun olaraq, sosial təminat sisteminin daha effektiv və ədalətli olması hesabına bütün kateqoriyalar üzrə sosial müdafiə və sosial təminatın gücləndirilməsi nəzərdə tutulub, pensiya, müavinət, təqaüd və digər sosial ödənişlərin minimum məbləğlərinin layiqli səviyyəsinə nail olunması, pensiya təminatı sisteminin uzunmüddətli inkişafı üçün onun maliyyə dayanıqlığının gücləndirilməsi, pensiya məbləğinin ödənilən sığorta haqqına mütənəsibliyinin artırılması nəzərdə tutulub.

Elbrus Cəfərli

Alternativ yığım imkanı...

Özəl Pensiya Fondu yaradılır?

Dünya təcrübəsində uzun müddət istifadə olunan mexanizmlərdən biri də özəl pensiya fondlarıdır. Bu mənada Amerika Birləşmiş Ştatlarında 220-dən artıq, Böyük Britaniyada 23, Yaponiyada 17 özəl pensiya fondu fəaliyyət göstərir.

Bu fondların üstünlükləri olduqca genişdir. Üstünlüklərdən biri vətəndaşlara əhəllə dövrü üçün alternativ planlama imkanının yaradılmasıdır. Belə ki, bu fondlar əhəlinin gəlirlərini işlədilməsindən əldə olunan mənfəətin bir qismini vətəndaşlara paylaşdıraraq və əhəlinin gəlirlərini dövrünə müvafiq olaraq ödəməyə imkan verir. Həmçinin əhəli pulunu özü yığaraq, zaman keçdikcə bu vəsait inflyasiyanın təsiri ilə dəyərli qalmaq bilər. Özəl pensiya fondları məhz bu yığımları müəyyən qədər mənfəəti təsirləndirən qoruyur.

Digər tərəfdən özəl pensiya fondları vətəndaşlar üçün bir sıra seçimlər verir, vətəndaşlarla müəyyən qaydalar çərçivəsində fərdi şəkildə müqavilələr imzalayıb. Bunun əsasında vətəndaş aylıq ödəyəcəyi məbləği, pensiya hüququ əldə edəcəyi yaş həddini özü təyin edə bilər. Hətta bəzi ölkələrdə vətəndaşlar öz vəsaitlərini dövlət, yoxsa özəl pensiya fondunda yığmaqla bağlı seçim edirlər. Amma özəl pensiya fondunu seçən vətəndaşlar gələcəkdə dövlətdən pensiya almaq hüququndan məhrum olurlar.

Yeri gəlmişkən, Azərbaycanda özəl pensiya fondunun yaradılması

ilə bağlı normativ sənədlərin hazırlanması tam yekunlaşmayıb. Bununla bağlı Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun sədri Həsən Əliyev qurumun 2023-cü il üzrə hesabat tədbirində bildirib ki, sənədlər razılaşdırılması üçün bir ay ərzində dövlət qurumlarına göndəriləcək.

Dünya təcrübəsinin uğurlu mexanizmi

Milli Məclisin iqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komissiyasının üzvü Vüqar Bayramov "Yeni Azərbaycan"da açıqlamasında bildirib ki, özəl pensiya fondlarının yaradılması uzun müddətdir ki, müzakirə edilən məsələlərdəndir: "Qeyd edək ki, bir müddətdir bu istiqamətdə qanunvericilik bazasının formalaşdırılması, eyni zamanda fondların formalaşması üsulları və mexanizmlərinin yaradılması ilə bağlı işlər görülmür. Burada əsas məqsəd vətəndaşlara həm dövlət, həm də özəl fondlar vasitəsilə ödəniş etmək imkanı verilməsidir. Bu, vətəndaşlara şərait yarada bilər ki, vətəndaş özünün Dövlət Sosial Müdafiə Fondundakı yığımları ilə yanaşı, həm də özəl pensiya fondundakı yığımlarına malik olsun. Belə olduqda vətəndaşlarımızın iki mənbədən pensiya almasına və daha çox məbləğdə pensiya almasına gətirib çıxaracaq. O baxımdan fondların yaradılması birmənalı şəkildə vətəndaşlarımız üçün alternativ yığım imkanı deməkdir və bu fondlar fəaliyyətə başladığından sonra pensiyacıların pensiya məbləğində artımlarla müşahidə olunacaq".

Deputat diqqətə çatdırıb ki, pensiya təminatının özəl fondlar vasitəsilə həyata keçirilməsi dünya

yada geniş yayılan bir praktikadır: "Hazırda Almaniya, Böyük Britaniya, İrlandiya, Türkiyə və s. ölkələrdə özəl təqaüd fondları fəaliyyət göstərir. Ölkələr fərqli olduğu kimi, özəl pensiya fondlarının fəaliyyəti də fərqli qaydalarla tənzimlənir. Pensiya təminatı sistemində saxlanılması vətəndaşlar üçün seçim imkanı yaradır. Qeyd edək ki, özəl pensiya fondları sosial sığorta vəsaitlərinin dövr edilməsini, pensiyanın təyini və ödənilməsinə həyata keçirən bir qurum kimi formalaşdırılır. Dövlət pensiya fondlarından fərqli olaraq özəl pensiya fondu əhəlinin öz qazancları hesabına yığdığı təqaüdlərin

saxlanılması üçün yaradılan bazadır. Bu fondlar, əsasən, vətəndaşların ödədiyi sosial sığorta vəsaitlərinin dövrüyəsini təşkil edib, ondan əlavə vəsaitlər qazanır. Sonra isə bu vəsaitlər hesabına pensiya təminatını yüksəldir", - deyir o qeyd edib.

Pensiya fondlarının bir sıra üstünlüklərinə toxunan V. Bayramov vurğulayıb ki, burada əsas məsələlərdən biri də fondun maliyyə bazarlarının əsas iştirakçılarından birinə çevrilməsidir. Dünyanın ən böyük investisiya fondlarından bir çoxu özəl pensiya fondlarıdır. Onlar əhəlinin passiv yığımlarını calb edib, iqtisadiyyata ötürürlər. Bununla da fondların fəaliyyət göstərdiyi ölkələrin pul dövrüyəsi sürətlənir. Burada dövlət də əlavə gəlir əldə etmiş olur.

Günəl ABBAS

Xəbər verildiyi kimi, Bakı şəhərinin 2040-cı ilə qədərki dövrdə inkişafına dair Baş plan təsdiqlənib. Bununla bağlı Baş nazir Əli Əsədov müvafiq qərar imzalayıb. Qabaqcıl dünya təcrübəsi və müasir trendlər nəzərə alınmaqla hazırlanan Baş plana

Paytaxtımız çoxmərkəzli şəhərə çevriləcək

əsasən, paytaxtımızın perspektiv inkişafı yeni konseptə uyğun həyata keçiriləcək. Yeniliklərdən biri də gələcəkdə Bakının çoxmərkəzli şəhərə çevrilməsinin hədəflənməsidir.

Mübariz FEYİZLİ

Tarixi mərkəzin yükü azaldıldı

Hazırda şəhər xidmətlərinin (təhsil, səhiyyə, ictimai işə, idman, öyləncə, mədəni, turizm, inzibati-hüquqi, rabitə və sair xidmətlər) əksəriyyəti Bakı şəhərinin mərkəzi hissəsində cəmlənib. Şəhəratrafi yaşayış məntəqələrində isə xidmətlərlə təminat səviyyəsinin aşağı olması mərkəzdən kənarda yerləşən ərazilərin yaşayış çəlbədiciliyinin nisbətən aşağı olması ilə nəticələnib.

Baş plan çərçivəsində mövcud planlaşdırma strukturu nəzərə alınmaqla ərazinin çoxmərkəzli inkişaf modelinin yaradılması təklif olunur. Çoxmərkəzlilik konsepsiyası bütün şəhər ərazisində hər bir sakin üçün bərabər imkanlar və xidmət standartları təqdim edəcək. Bu məqsədlə şəhərin ərazi inkişafının istiqamətlərini müəyyən edəcək şəhər mərkəzləri sisteminin yaradılması təklif olunur.

Təklif edilən sistem üzrə hər bir mərkəz özüni təsir dairəsinə daxil olan əraziləri müvafiq şəhər xidmətləri ilə təmin edərək əhəlinin həyat keyfiyyətinin yüksəldilməsinə xidmət göstərəcək.

Baş plan çərçivəsində mərkəzlər aşağıdakı kateqoriyalara bölünür:

-Mərkəzi Bakı (Mərkəzi Planlaşdırma Rayonu) paytaxt Bakı üçün spesifik və ixtisaslaşmış şəhər xidmətlərinin təminatı edildiyi və yüksək səviyyəli mədəniyyət obyektlərinin yerləşdiyi iqtisadi və inzibati mərkəz kimi fəaliyyət göstərəcək.

-Regional Mərkəzlər (Ələt, Mordokan və Sumqayıt) Mərkəzi Bakının regional analogları rolunu oynayaraq öz təsir dairəsinə daxil olan ərazilərdə yüksək səviyyəli şəhər xidmətlərinin göstərilməsinə təminat edəcək. Regional şəhər mərkəzlərinin mövcud/planlaşdırılan nəqliyyat infrastrukturuna vasitəsilə Mərkəzi Bakı ilə əlaqəsi təmin edilir. Bu mərkəzlərin şəhərin genişlənməsi və ya əhəli artımı üçün kifayət qədər ərazi imkanlarına malik olması nəzərdə tutulur.

-Alt-mərkəzlər (Lökbatan, Binəqədi,

Sabunçu, Zığ/Hövsan və Xırdalan) Mərkəzi Bakının həddüdarında yerləşən strateji əhəmiyyətli mərkəzlər olaraq periferiyanın müxtəlif istiqamətlərindən şəhər mərkəzinə doğru giriş qapılarını rolunu oynayacaq. Bu mərkəzlərlə əlaqə effektiv ictimai nəqliyyat sistemi və magistral yollar vasitəsilə təmin ediləcək.

Gələcək Bakıda demografik artım

Baş planda paytaxtımızın yeni ərazi planlaşdırılması demografik vəziyyət və əhəli artımı proqnozları nəzərə alınmaqla müəyyən ediləcəkdir. 2040-cı ildə Bakı şəhərinin əhalisi nə qədər olacaq?

Gələcək əhəli sayının, eləcə də əhəlinin yaş qrupları üzrə bölgüsünün müəyyən edilməsi ərazilərdən istifa

də, mənzil təminatı, ictimai nəqliyyat sisteminin sənədləşdirilməsi imkanları, mühəndis və xidmət təminatı infrastrukturunu kimi əsas şəhər alt sistemlərinin müəyyən edilməsinə əhəmiyyətli töhfə təqdim edir.

Bakı şəhərinin gələcək əhəli sayı proqnozunu verilməsi üçün milli və beynəlxalq tendensiyalar nəzərə alınıb, gələcək illərdə şəhər əhəlinin artımına davam edəcəyi, lakin artım tempinin nisbətən aşağı olacağı proqnozlaşdırılıb.

Bakı şəhərinin 2040-cı ilə olan əhəli proqnozunu verilməsi üçün ümumilikdə yeddi fərqli ssenari üzərində təhlil aparılıb. Müxtəlif riyazi modellər və fərqli hesablamaya yanaşmaların təbiiqi ilə aparılması təhlillərə görə hesabat dövrü üçün şəhər əhalisinin 2,88 - 3,17 milyon nəfər arasında dəyişəcəyi müəyyən edilmişdir.

Bakı şəhərinin Baş planı çərçivəsində əhəli artımı ssenariləri üzrə hesablamaya nəticələrinin ən yüksək həddi əsas götürülüb və 2040-cı ilə qədər şəhər əhalisinin 3,17 milyon nəfərə qədər artacağı qəbul edilmişdir.

Azərbaycan Parisdən tələb edir: "Daxili işlərimizə müdaxilə etməyin!"

Azərbaycanın erməni işğalına son qoyaraq öz ərazi bütövlüyünü və suverenliyini bərpa etməsi Fransaya rahatlıq vermirdi. Beynəlxalq müstəqilliyə qarşı qərəzli kampaniyaya aparan Fransa öz casuslarını da regiona göndərməkdən çəkinməyib. Lakin dövlətimiz bu casus şöbəsinə də ifşa etdi.

Qeyd edək ki, ötən ay Ukrayna, Moldova, Gürcüstan, Azərbaycan, Şərqi Avropa, Yaxın Şərq və Mərkəzi Asiyaın bir sıra ölkələrində müxtəlif əməliyyatlarla cəlb edilmiş Fransa xüsusi xidmət orqanlarının geniş agentura şöbəsinin Azərbaycanla ifşa olunması ilə bağlı məlumat yayıldı. Məlumatla görə, uzun illər Fransa casus şöbəsinin ştatdankənar əməkdaşı olmuş Fransa vətəndaşlarından biri könüllü olaraq Azərbaycan hüquq-mühafizə orqanları ilə əməkdaşlığa təşəbbüs göstərmişdi. Müəyyən müddət ərzində bir qismi indi və ya əvvəllər Azərbaycanda xidmət etmiş, bəziləri müxtəlif ölkələrdə və nüfuzlu beynəlxalq təşkilatlarda ötrülüyü işi davam etdirən onlarla Fransa xəfiyyəsi aşkarlandı. Bununla yanaşı, Azərbaycan xüsusi xidmət orqanlarına Fransa rezidenturasının Cənubi Qafqaz, Yaxın Şərq, Ukrayna və Moldovadakı fəaliyyətinə dair dəlil və sənədlər təqdim edildi. Bir neçə gün öncə isə Fransanın Azərbaycanlı səfirini Ann Buayon Xarici İşlər Nazirliyinə (XİN) çağırılıb. Nazirliyin Mətbuat xidmətinin məlumatına görə, Fransa səfirliyinin iki əməkdaşının diplomatik statuslarına uyğun olmayan və "Diplomatik əlaqələr haqqında" 1961-ci il Vyana Konvensiyası ilə ziddiyyət təşkil edən fəaliyyətinə görə Azərbaycan hökuməti tərəfindən "persona-non-grata" (arzuolunmaz şəxs) elan olunduğu Fransa səfirinin diqqətinə çatdırılıb, həmin şəxslərin 48 saat ərzində Azərbaycan ərazisini tərk etməsi tələb edilmiş və XİN-in müvafiq notası Fransa səfirinə təqdim edildi.

KİV-də yayılan məlumatlara görə, Fransa Xarici Kəşfiyyat Baş İdarəsinin Azərbaycanla apardığı casusluq fəaliyyətinə görə həbs olunmuş şəxslərdən birinin şəxsiyyəti ortaya çıxıb - bu, Martin Ryandır. Martin Ryandır ötən il dekabrın 4-də Bakıda həbs edildiyi bildirilir. "Merkorama MMC"-nin baş direktoru Martin Ryan casusluqda ittiham olunur. Ryan, onu məxfi əməkdaşlığa məcbur edən, sonradan Bakıdan qovulmuş Fransanın 2 DGE (Xarici Kəşfiyyat Baş İdarəsi) agenti tərəfindən istifadə (manipulyasiya) edilib. Martin Ryandırın casusluq etməsi

onun atası Riçard Ryan da təsdiq edib. Ata Ryan "Agence France-Presse" (AFP) agentliyinə müsahibəsində deyib: "Oğlum bir dəfə mənə ondan istifadə etdikləri barədə danışdı. Bununla oğlum onu məxfi əməkdaşlığa məcbur edən, sonradan Bakıdan qovulmuş iki diplomata ifşa etdi".

Lakin rəsmi Paris bu məsələdə də konstruktiv mövqə nümayiş etdirmir. Belə ki, Fransanın Fransa Avropa və Xarici İşlər Nazirliyi Azərbaycanı respublikada saxlanılan fransız azad etməyi "tələb" edib. Bu barədə AFP agentliyi məlumat yayıb. Məlumatda bildirilir: "Biz dekabrın əvvəlində Fransa vətəndaşının Azərbaycanla saxlanılmasını təsdiqləyirik. Biz Azərbaycan tərəfinə bildirdik ki, bu həbsi əsassız hesab edirik. Biz vətəndaşımızın dərhal azad edilməsini tələb edirik".

Azərbaycanın Xarici İşlər Nazirliyindən qarşı tərəfə cavab verilib. Nazirliyin mətbuat katibi Ayxan Hacızadə Fransanın Avropa və Xarici İşlər Nazirliyinin Fransa vətəndaşının tutulması ilə əlaqədar Azərbaycan əleyhinə açıqlaması ilə bağlı Frans-Press Agentliyinin sənədi cavablandırılıb. O, bildirib ki, Fransa vətəndaşının əsassız olaraq tutulduğu barədə Fransanın Avropa və Xarici İşlər Nazirliyinin iddialarının heç bir əsası yoxdur. Bu əsassız boyanət reallığın təhrif olunması, Azərbaycanın daxili işlərinə və qanuni təhqiqat prosesinə növbəti müdaxilə təhdididir. Onun sözlərinə görə, Fransa vətəndaşı Martin Rian ötən ilin dekabrın 4-də Azərbaycanın Cinayət Məcəlləsinin 276-cı maddəsində (casusluq) nəzərdə tutulmuş əməlin törədilməsində şübhəli bilinərək tutulub: "Daha sonra onun barəsində məhkəmə qərarı ilə 4 ay müddətinə həbs qətimkan tədbiri seçilib. Azərbaycan tərəfi sözügedən Fransa vətəndaşı barəsində tədbirlər görürək milli qanunvericiliyə və beynəlxalq öhdəliklərə tam olaraq əməl edib. Şübhəli bilinən şəxs tutulandan etibarən Fransa səfirliyinin konsulluq əməkdaşları ona bir neçə dəfə baş çəkib və onlar cinayət işindən tam məlumatlıdır".

Bundan əlavə, A.Hacızadə qeyd edib ki, Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyinin qeyd edilən şəxsin Fransa səfirliyinin iki əməkdaşı ilə işbirliyi ilə bağlı məsələnin araşdırılması məqsədilə Fransanın Azərbaycanla əməkdaşlığını verbal nota ünvanlamasına baxmayaraq, Fransa tərəfi hər hansı bir izahat verməkdən və istintaqda əməkdaşlıqdan imtina edib. Bununla əlaqədar səfirliyin bu iki əməkdaşı Azərbaycan tərəfindən arzuolunmaz şəxs elan edililib. "Biz bir daha, Fransa tərəfini Azərbaycanın daxili işlərinə və qeyd olunan təhqiqat tədbirlərinə müdaxiləni dayandırmağa siddətli çağırırıq", - deyərək Ayxan Hacızadə qeyd edib.

Göründüyü kimi, Fransa yenə də təxribatçı addımlardan çəkinməyib. Məsələ ilə bağlı Azərbaycanın əməkdaşlıq təklifindən imtina edən Paris əslində bu mövqeyi ilə özüni ifşa etmiş olur.

Nardar BAYRAMLI

XX əsrin əvvəllərində dağılmış Rusiya imperiyasının ərazisində yeni yaranmış müstəqil milli dövlətlər kimi, Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti də dünya dövlətləri tərəfindən tanınmaq, beynəlxalq birliklərin bərabər-hüquqlu üzvü olmaq, respublikanın suverenliyini və ərazi bütövlüyünü təmin etmək baxımından Paris Sülh Konfransına böyük ümid bəsləyirdi. Azərbaycan hökumətinin nümayəndələri Qafqazdakı müttəfiq qoşunların komandanı general V.Tomsonla danışıqlar zamanı Azərbaycanın beynəlxalq sülh konfransında iştirakına təminat almışdılar. Britaniya hökumətinin Bakıya gələn rəsmi nümayəndəsi general Corc Miln də öz bəyanatlarında bunu təsdiqləmişdi. General Tomson Azərbaycan hökumətinə yazılı şəkildə bildirmişdi ki, bütün mübahisəli ərazi məsələləri sülh konfransının qərarı ilə həll ediləcək.

Bu məqsədlə 1918-ci il dekabrın 26-da təşkil olunan yeni Azərbaycan hökumətinin ilk addımı dekabrın 28-də Paris Sülh Konfransına göndəriləcək nümayəndə heyətinin tərkibini və statusunu müəyyənləşdirmək oldu. Azərbaycan parlamentinin sədri Əlimərdan bəy Topçubaşov sülh konfransına gedəcək heyətə başçısı, Məmməd Həsən Hacınski isə onun müavini təyin edildi. Nümayəndə heyətinə iki nəfər parlament üzvü - Əhməd Ağayev və Əkbər ağa Şeyxülislamov daxil idi. Mir Yaqub Mehdiyev, Ceyhun Hacıbəyli və Məhəmməd Məhərrəmovdan ibarət məsləhətçilər qrupu müəyyən olundu.

1919-cu ilin dekabrında Əlimərdan bəy Topçubaşov başda olmaqla Versaldakı Azərbaycan diplomatik missiyası Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin Millətlər Cəmiyyətinə qəbul edilməsi barədə memorandum hazırlayıb cəmiyyətin katibliyinə təqdim etdi. Azərbaycan məsələsi Millətlər Cəmiyyətinin üçüncü komissiyasının müzakirəsinə verildi. Komissiyanın qoşulduğu şərtlə Cənubi Qafqaz respublikaları de-yure tanınmadığı və aralarında ərazi məsələləri sabit olmadığı üçün onların Millətlər Cəmiyyətinə qəbul edilmələri məsələsi müvəqqəti dayandırıldı. Lakin 1920-ci ilin əvvəlində Qafqazda bolşevik təhlükəsilə bağlı yaranmış vəziyyət Azərbaycanın və Gürcüstanın müstəqilliyinin tanınmasını təxirəsalınmış etdi. Bu məqsədlə Böyük Britaniyanın təşəbbüsü ilə 1920-ci il yanvarın 10-da Paris Sülh Konfransı

Ali Şurasının sessiyası çağırıldı. Müttəfiqlərin Ali Şurası Böyük Britaniyanın xarici işlər naziri Lord Kerzonun təklifi ilə yanvarın 11-də qərar qəbul etdi. Qərarda göstərilirdi ki, "müttəfiq və birlik ölkələri Azərbaycan və Gürcüstan hökumətlərini birlikdə de-facto səviyyəsində tanıyırlar". Yaponiya fevralın 7-də Ali Şuranın qəbul etdiyi bu qərara qoşuldu. ABŞ isə qərara qoşulmaqdan rəsmi olaraq imtina etdi.

Paris Sülh Konfransında Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin müstəqilliyi de-facto tanınmışdı

1920-ci il yanvarın 15-də Azərbaycan və Gürcüstan nümayəndələri Fransa Xarici İşlər Nazirliyinə dəvət edildilər. Azərbaycan de-facto tanınması barədə Paris Sülh Konfransının rəsmi qərarı Əlimərdan bəy Topçubaşova təqdim olundu. Yanvarın 15-16-da Versaldakı hərbi ekspertlər şurası Azərbaycana və Gürcüstanla hərbi yardım göstərmək məsələsini müzakirə etdi. Yanvarın 19-da Paris Sülh Konfransı Ali Şurasının iclasında Cənubi Qafqaz respublikaları məsələsi ətrafı müzakirə olundu. Azərbaycan nümayəndələri isə iclasda tam həyətdə iştirak etdirdi. Geniş müzakirədən sonra Ali Şura Qafqaz məsələsinə dair qərar qəbul etdi. Qərarda deyilirdi ki, müttəfiq hökumətlərin Cənubi Qafqaz respublikalarına ordu göndərmək imkanı yoxdur, onlar bu respublikalara silah, hərbi sursat və orzaq göndərməklə yardım göstərəcəklər.

Azərbaycanın müstəqilliyinin de-facto tanınması barədə məlumat Azərbaycan hökumətinə Böyük Britaniyanın Qafqazdakı səlahiyyətli nümayəndəsi O.Uordrop bildirdi. Onun yanvarın 12-də Tiflisdən göndərdiyi teleqram alınan kimi Azərbaycan hökumətinin təcili iclası çağırıldı. Yanvarın 13-də bu mühüm hadisə barədə hökumət məlumatı elan edildi, yanva-

104 il öncə, bu gün...

yanvarın 14-nün bütün Azərbaycanda bayram günü olduğu bildirildi. Paytaxtda mitinq və nümayişlər, Azərbaycan ordusunun hərbi paradının və Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti Parlamentinin təntənəli iclasının keçirilməsi haqqında qərar qəbul edildi. Yanvarın 14-də hökumətin sədri Nəsim bəy Yusifbəylinin "Azərbaycan vətəndaşlarına" müraciəti elan olundu.

Parlamentin yanvarın 14-də keçirilən təntənəli iclasında Böyük Britaniya, Gürcüstan, Estoniya və Polşanın diplomatik nümayəndələri iştirak etdirlər. Təbriklərlə, müstəqilliyin tanınması ilə bağlı təbriklərlə, teleqramları dinlənilir. İclasın sonunda ədliyyə naziri Xə-

lil bəy Xasmməmmədov Azərbaycanın müstəqilliyinin tanınması münasibətilə amnistiya elan etmə haqqında hökumətin qərarını oxudu. Azərbaycan istiqlalının Ali Şura tərəfindən tanınması Gəncədə də təntənəli şəkildə bayram edildi. Bu münasibətlə Azərbaycan mətbuatında xeyli yazılar dərc olundu. "Azərbaycan" qəzetinin Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin beynəlxalq aləmdə tanınması ilə əlaqədar xəbər və materialları dərc edilən 24 yanvar 1920-ci il tarixli 12-ci sayı "Müstəqil Azərbaycan" adı ilə çıxmışdı. Bolşevik mətbuatı isə Azərbaycanın müstəqilliyinin tanınmasını imperialist dövlətlərin qəsbkarlıq planları kimi qiymətləndirirdi. Müstəqilliyin de-facto tanınması haqqında Azərbaycan nümayəndələrinin Parisdən göndərdikləri məlumat yanvarın 18-də alındı.

Azərbaycanın müstəqilliyinin Antanta Ali Şurası tərəfindən de-facto tanınması Azərbaycan diplomatiasının, xüsusən də Əlimərdan bəy Topçubaşov başda olmaqla, Paris Sülh Konfransındakı Azərbaycan nümayəndəliyinin uğurlu fəaliyyətinin nəticəsi olmaqla yanaşı, Azərbaycan dövlətçiliyinin bərpası baxımından çox əhəmiyyətli hadisə idi.

Nardar BAYRAMLI

Ənənəvi Davos İqtisadi Forumunun növbəti toplantısının vaxtı məlum olub. Qurumun saytında yer alan məlumatla əsasən, Davos Dünya İqtisadi Forumunun sayca 54-cü illik toplantısı 15-

Davos - 24-dən gözləntilər

Qeyd olunan tarixdə yüksək beynəlxalq nüfuzla malik forum yeni növ koronavirus pandemiyasının pik mərhələsindən sonra ikinci dəfə toplanacaq.

19 yanvar 2024-cü il tarixlərində İsveçrənində Davos şəhərində keçiriləcək. Məlum olduğu kimi, yeni növ koronavirus pandemiyası bütün dünyada şort qapanmalara səbəb olmuşdu, o cümlədən də həbs olunan forumun keçirilməsində fasilə yaranmışdı.

Forumun tarixinə qısa ekskurs

Davos İqtisadi Forumu isveçrəli professor Klaus Şvebsin təşəbbüsü ilə 1971-ci ildə yaradılıb. Klaus Şvebs həmin ildə Davos şəhərində Avropanın aparıcı 450 şirkətinin rəhbərlərini toplayaraq yeni formata simpozium keçirib. Burada qlobal iqtisadiyyatın dövr üçün aktual məsələləri ətrafında müzakirələr aparılıb və ümumi strategiyaların hazırlanmasının zəruriliyini diqqət çəkilib. Simpoziuma qatılan alimlərin və digər iştirakçıların nüfuzu böyük idi, onların təhlilləri və proqnozları müxtəlif dairələrdə ciddi qəbul olunurdu. Bəzilər, qlobal iqtisadiyyatın vəziyyəti və perspektivləri ilə bağlı keçirilən ilk simpozium və onun ardınca baş tutan növbəti tədbirlər, həmçinin aparıcı təşviq və təbliğ öz bahrosini verdi. Qısa müddətdə auditoriya əhəmiyyətli dərəcədə genişləndi. Ötən əsrin 70-ci illərinin ortalarından etibarən forumun iclaslarına müxtəlif ölkələrin hakimiyyət nümayəndələri və böyük biznesdə uğur qazanan iş adamları da qatılmağa başladılar. 1987-ci ildən etibarən iqtisadçı alimlərin təşəbbüsü ilə keçirilən tədbirlər Dünya İqtisadi Forumu adını aldı və qlobal əhəmiyyət daşıyan platformaya çevrildi.

Davos forumu üçün ənənəvi şəkildə illik keçirilən görüşlər xarakterikdir. DİF-in hər il keçirilməsində əsas məqsəd dövlət və hökumət başçıları, beynəlxalq təşkilatların, elm adamlarının, nüfuzlu siyasətçilərin, iqtisadçıların, biznesmenlərin iştirakı ilə yeni beynəlxalq iqtisadi layihələrin həyata keçirilməsini müzakirə və təşkil etməkdir. 1979-cu ildən etibarən DİF-in mütəxəssisləri tərəfindən "dövlətlərin qlobal rəqabətə davamlılığı" adlı mürəzzə hazırlanır. Bu mürəzzələrdə dünyanın 100-dən çox dövləti iki əsas göstərici əsasında - potensial inkişaf və rəqabət davamlılığı indeksi üzrə qiymətləndirilir.

Davos İqtisadi Forumu yalnız qlobal iqtisadiyyatın vəziyyətini dəyərləndirir. Burada irolu sürülən ideyalar, təşəbbüslər bütövlükdə qlobal iqtisadiyyata yeni inkişaf meyilləri gətirir. Eyni zamanda, DİF çərçivəsində hökumətlər və şirkətlər arasında əməkdaşlıq əlaqələri qurulur və qlobal inteqrasiya daha da dərinləşir.

Azərbaycanın forumla sıx əməkdaşlığı

Müstəqil Azərbaycanın DİF-də iştirakı ötən əsrin doxsanncı illərinin ortalarından başlayıb. 27-31 yanvar 1995-ci il tarixində Prezident Heydər Əliyev ilk dəfə olaraq Ümumdünya İqtisadi Forumunda iştirak etmək üçün İsveçrənin Davos şəhərində işgüzar səfərdə olub. Azərbaycan Respublikasının DİF-də ilk dəfə iştirakı münasibətilə forum çərçivəsində ölkəmizə həsr olunan görüş keçirilib. Heydər Əliyev respublikamız haqqında, onun siyasi, iqtisadi və sosial-mədəni inkişaf göstəriciləri barədə tədbir iştirakçılarına geniş məlumat verib. O, Azərbaycanın karbohidrogen ehtiyatları ilə zəngin olduğunu və respublikamızın bu resurslardan dünyanın gələcək inkişafı namına istənilən ölkə ilə qarşılıqlı maraqlar əsasında istifadə etmək prinsiplərini özümdə əks etdirən xarici iqtisadi siyasət xətti tutduğunu bəyan edib. Heydər Əliyev Dünya İqtisadi Forumuna növbəti dəfə 27-30 mart 2000-ci ildə qatılıb. Heydər Əliyev DİF çərçivəsində keçirdiyi görüşlərdə ölkəmizin iqtisadi siyasətini diqqətə çatdırmaqla yanaşı, keçmiş Dağlıq Qarabağ münaqişəsi ilə bağlı məsələləri də müzakirələrə çıxardırdı.

Sonrakı mərhələdə Prezident İlham Əliyev bir neçə dəfə Davos İqtisadi Forumuna qatılıb. Dövlətimizin başçısı forum çərçivəsində ayrı-ayrı ölkələrin dövlət və hökumət başçıları, bir sıra məşhur şirkətlərin rəhbərləri ilə çoxsaylı görüşlər keçirib və müxtəlif mövzularda aktual müzakirələrə qatılıb. Diqqəti çəkən mühüm məqamlardan biri ondan ibarətdir ki, bu görüşlərdə və müzakirələrdə Azərbaycan böyük maraq ifadə olunub, o cümlədən dövlətimizin başçısı ilə görüşlərdə dünyada məşhur olan şirkətlərin yüksək vəzifəli rəsmiləri ölkəmizin iqtisadi sahədə qazandıqları uğurları, respublikamızın investisiya cəlb ediciliyini, əlverişli biznes mühitini yüksək dəyərləndiriblər. Prezident İlham Əliyev DİF-in qlobal pandemiyadan əvvəl 2020-ci ilin yanvarında, həmçinin pandemiyadan sonra 2023-cü ilin yanvarında baş tutan toplantılarında da iştirak edib. Öz növbəsində Davos İqtisadi Forumu hesabatlara

rında ölkəmizin uğurlarını yüksək dəyərləndirir. DİF-in pandemiyadan əvvəl -2019-cu ildə açıqladığı "Qlobal Rəqabətlik Hesabatı"nda Azərbaycanın mövqeyi ayrı-ayrı pozisiyalar üzrə əhəmiyyətli dərəcədə yaxşılaşıb. Xatırladaq ki, DİF-in qlobal pandemiyadan əvvəl keçirilən son toplantısı çərçivəsində Dünya İqtisadi Forumunun ölkəmizdə afilə edilmiş regional mərkəzinin yaradılması ilə bağlı niyyət protokolu imzalanıb. Sənədi Prezident İlham Əliyev və Forumun prezidenti Borge Brende imzalayıblar. Qeyd edək ki, bu cür mərkəzlər çox məhdud sayda ölkələrdə yaradılır və onların əsas məqsədi dördüncü sənaye inqilabının səbəb olduğu çağırış və imkanların həyata keçirilməsidir.

Forumun pandemiyadan pik mərhələsindən sonra ilk dəfə ötən ilin yanvarında keçirilən toplantısında dünyanın 130-dan çox ölkəsindən ümumilikdə 2700-dən çox yüksək rəqabətli siyasət, elm, iqtisadiyyat və media mənsubları bir araya gəlib. Forumda cəmiyyətləri və iqtisadi dairələri maraqlandıran qlobal mövzularda müzakirələr aparılıb. Transmilli media östənli

Dörd mühüm istiqamət üzrə təşkil olunacaq Davos - 2024

Bu ilki toplantıda 100-dən çox hökumət və dövlət başçısı, aparıcı beynəlxalq təşkilatların rəhbərləri və forumun 1000 tərəfdaş şirkəti, eləcə də vətəndaş cəmiyyətinin liderləri, qabaqcıl ekspertlər, gənc liderlər, sosial sahibkarlar və medianın təmsil olunaçağı gözlənilir. Qeyd edək ki, "Etimadın bərpası" de vizitində keçirilən forumun məqsədi kollektiv fəaliyyət azadlığını bərpa etmək və liderlər arasında şəffaf, ardıcillıq və hesabətlik kimi əsas prinsipləri gücləndirməkdir. Məqsəd gətirdikcə mürəkkəbləşən mühitdə elm, sənaye və cəmiyyətdə ən son nailiyyətləri təqdim etməklə uzaqgörənliyi, perspektiv fəaliyyət istiqamətlərini müəyyən etməkdir. Forum dörd istiqamət üzrə təşkil olunub. Bunlar aşağıdakılardır:

1. Parçalanmış dünyada təhlükəsizlik və əməkdaşlığa nail olmaq. Forumun bütün regionlardan olan hökumət, beynəlxalq təşkilatlar və ekspertlərlə uzunmüddətli və strukturlaşdırılmış əməkdaşlığına əsaslanaraq, biz Yaxın Şərqdəki mövdu vəziyyəti kimi təhlükəsizlik böhranları ilə effektiv şəkildə necə mübarizə apara bilərik? Bütün maraqlı tərəflər üçün uduşlu ssenarini təmin etməkdə necə əməkdaşlığın vacib olduğu sahələri necə müəyyən edə bilərik?

2. Yeni dövr üçün iqtisadi artım və yeni iş yerlərinin yaradılması. Hökumət, biznes və vətəndaş cəmiyyəti onilliklər ərzində aşağı iqtisadi artımdan qaçmaq və insanları daha firavan bir trayektoriyasına mərkəzinə qoymaq üçün yeni iqtisadi sistem ətrafında necə birləşə bilər? Ənənəvi tədbirlərin uğursuz görüldüyü bir şəraitdə kompənisləri necə minimuma endirmək və sinerjini necə maksimuma qaldırmaq olar?

3. Süni İntellekt iqtisadiyyat və cəmiyyət üçün hərəkətverici qüvvə kimi. Həmiyə fayda gətirmək üçün SI-dən necə istifadə edə bilərik? Fərqli tənzimləmə mühitində innovasiya sosial risklərə necə tarazlayır? Süni İntellekt 5G/6G, kvant hesablaması və biotexnologiya da daxil olaqla digər transformativ texnologiyalarla necə qarşılıqlı əlaqədə olacaq?

4. İqlim, təbii və enerji üçün uzunmüddətli strategiya. Enerji, qida və suya sərfəli, təhlükəsiz və inklüziv çıxış təmin etməklə 2050-ci ilə qədər karbon-neqral və ekoloji cəhətdən sərbəst təbii dünya məqsədlərinə nail olmaq üçün uzunmüddətli sistemli yanaşmaları necə inkişaf etdirə bilərik? Sosial konsensusa nail olmaq üçün bu mübadilələri necə tarazlayırıq?

M.ABDULLAYEV

toplantının siyasi çalarlarını xüsusi olaraq diqqət mərkəzində saxlayıb: pandemiya başlayandan ilk dəfə yüksək rəqabətli Çin nümayəndə heyətinin iştirakı, Rusiyanın forumda təmsil olunmaması və Ukraynanın gəniyyət və mövzularla ön planda dayanması diqqət çəkən məqamlar olub. Bir neçə gün davam forumun gündəliyində iqlim dəyişiklikləri, inflyasiya və aşağı inkişaf səviyyəsi kimi global iqtisadi çağırışlar, yüksək borclanma və orzaq qiymətləri problemləri qarşı mübarizə kimi mövzular əks olunub.

Meriya təkzib edir, amma... Fransanın lal, kar və kor məmurları

Fransa prezidenti Emanuell Makronun erməni lobbisinin əlində oyunaçağı çevrildi-yi və ölkənin milli maraqlarını lobbi maraqlarına qurban verdiyi hər kəse bəllidir. Biz bir sıra hallarda onun ermənilərdən artıq ermənilik etməyə cəhd göstərdiyini açıq şəkildə müşahidə edirik. Belə görünür ki, Emanuell Makronun erməni lobbisinin dik-təsi ilə Azərbaycanca münasibətdə riyakarlıq və qorozçilik nümayiş etdirməsi Fransanın aşağı səviyyəli məmurlarına da sirayət edib. Evian-Le-Bon şəhər meriyasının attraktivlik üzrə direktor müavini Kristel Oklerin bu şəhərdəki "Azərbaycan bağı" və Natovanın heykəlinin təyidi ilə bağlı AZƏRTAC-ın sualına verdiyi absurd cavabı başqa baxış bucağından dəyərləndirmək mümkün deyil.

Aydınlıq yaransın deyə mövzunun təfərrüatına vərəq. Özüni bütün dünyada "mədəniyyət və demokratiya beşiyi" kimi təsdiqləmək üçün dəridən-qabıqdan çıxan Fransada Azərbaycan mədəniyyətinə qarşı əsl mədəniyyətsizlik, vandalizm əməli törədilib. Belə ki, Evian-le-Bon şəhərinin meriyası buradakı "Azərbaycan parkı"nda ölkəmizlə bağlı bütün yazıları yığdırılması qərarını qəbul edib. Meriyadan bildiri-

lib ki, "Azərbaycan parkı"nın adı yaxın gələcəkdə şəhərin turizm marşrutundan da çıxarılacaq. Eynin zamanda, parkdakı Azərbaycan şairəsi Xurşidbanu Natovanın heykəlinə qarşı hörmətsizlik edilib. Son gündərdə parka və abidəyə vandal münasibətlə bağlı yeni xəbərlər yayılıb. Verilən məlumata görə, Natovanın heykəlinin üzərinə qırmızı boya atılıb, heykəli fiziki xələ vurularaq onun ayrı-ayrı hissələri sındırılıb. Sonradan abidənin mühafizəsi məqsədilə onun üzərinə örtük çəkilib. Bütövlükdə abidənin götürülməsi məsələsi də gündəmə gəlib.

Fransanın "Le Messenger" nəşrinin məlumatına görə, "Azərbaycan bağı"na və buradakı Natovanın heykəlinə qarşı müxalifət nümayəndələrinin təkidi əsasında baş tutub. Belə ki, 2023-cü il dekabrın 18-də müxalifət nümayəndələri bələdiyyə şurasından şəhərdə "Azərbaycan parkı"na aid bütün lövhələrin rəsmən götürülməsini tələb ediblər. Şəhərin meri Joziyan Leyin sözlərinə görə, artıq "Azərbaycan parkı" ilə

bağlı bütün istinadlar silinib.

Əslində, Evian-le-Bon şəhərində "Azərbaycan parkı"nın salınması və burada Natovanın heykəlinin ucaldılması zamanında hər iki tərəfdən ifadə olunan xoş niyyətin ifadəsi idi. Xatırladaq ki, indiyədək

Azərbaycanın və Fransanın bir çox şəhərləri arasında dostluq, mədəni və digər istiqamətlərdə əməkdaşlıq üzrə müvafiq sənəd

lər imzalanıb. 2015-ci ildə isə Fransanın Evian-le-Bon şəhəri ilə Azərbaycanın İsmayilli şəhəri arasında əməkdaşlıq müqaviləsi imzalandı. Həmin müqavilə çərçivəsində 2017-ci ildə Evian-le-Bon şəhərində Leman gölü sahilində "Azərbaycan parkı"nın rəsmi açılış mərasimi baş tutub. Bununla yanaşı, parkda "Dostluq" buləyi yaradılıb və Xurşidbanu Natovanın heykəli ucaldılıb. Hər iki ölkənin geniş ictimaiyyətinin təmsilçilərinin qatıldığı tədbirdə həmin gün Evian-le-Bonədə İsmayilli günü elan edilib. O da qeyd edilib ki, şəhər meriyası ikitərəfli dostluğun rəmzi olan bu parkın həmişə belə gözəl olmasını daim diqqətdə saxlayacaq.

Göründüyü kimi, aradan cəmi bir neçə il ötdəndən sonra şəhər rəhbərliyi səviyyəsində verilən bütün vədlər unudulub və şəhərdə dostluq rəmzi kimi yaradılan bağa və burada ucaldılan abidəyə rəsmi münasibət sərgilənib. Qərribə burasıdır ki, şəhər meriyasının attraktivlik üzrə direktor müavini Kristel Okler baş verən vandalizm əməllərini ört-basdır etmək məqsədilə yalanlar söyləməkdən də çəkinməyib. O, heyrət doğuran soyuqanlıqla bildirib ki, heykəlin bunu sındırılıb, həmçinin üzərinə qırmızı maye tökülüb. Şəhərimizin bu sahəyə məsul xidməti heykəli qorumaq üçün onu bürüyüb. Bu, şəhərimizin mövqeyidir. Bizim bu heykəli oradan götürmək, ondan qurtulmaq kimi heç bir niyyətimiz

olmayıb və yoxdur. Heykəlin oradan götürülməsi heç vaxt mütəzakirə mövzusu olmayıb.

Əslində, Kristel Oklerin cavabını baş verən vandalizm əməllərinə haqq qazandırmaq cəhdi kimi dəyərləndirmək daha doğru olardı. K.Okler vandalizmin aktı ilə bağlı hər hansı təhqiqat işinin aparılması ilə bağlı suala cavabında bunun onun səlahiyyətləri çərçivəsində olmadığını və bununla bağlı fikir söyləyə bilməyəcəyini deyib. Ancaq bununla belə, orada videomüşahidə sistemi olmadığını və vandalizmin aktını törədənlərin tapılmasını çətin olacağını qeyd edib. Bu, elə E.Makronsağa riyakarlıq deyil, bəzəndə Şəhər rəsmisinin cavabı ağ kağız üzərində qara ləkəyə bənzəyir. Biz XXI əsrdə yaşayırıq. Səhbət Fransa kimi inkişaf etmiş ölkənin turizm mərkəzlərindən birində baş verənlərdən gedir. İnnovasiyalara, yeni texnologiyalara həyatın bütün sahələrinə nüfuz etdiyi indiki dövrdə Evian-le-Bon kimi bir şəhərdə əhəlinin və qonaqların gur istirahət mərkəzində video müşahidə kamerasının quraşdırılmadığını təsəvvür etmək belə çətindir. K.Okler verdiyi cavabla əslində mesajlar ötürür, demək istəyir ki, vandalizm əməllərini törədənlərin tapılması və məsuliyyətə alınması heç vaxt baş verməyəcək. Evian-le-Bonədə Azərbaycanla bağlı atıbutlara vəndən münasibət kimi rəhbər tərdədidini ehtimal etmək elə də çətin deyil - bularda erməni izinin olmaması qətiyyətlə istisna edilmir. Erməni izinin olduğu yerdə isə başda E.Makron olmaqla Fransanın məmurları lal, kar və kor olurlar...

MÜBARİZ

Blinkenin Yaxın Şərqə növbəti səfəri...

Yaxın Şərqdə vəziyyət görünür. Bu regiondakı vəziyyəti ABŞ-in

bölgədəki fəallığını artırıb. Artıq dövlət katibi Anton Blinken münasibətlə alovlanandan dərhal göy-göy səfər edib. O, Türkiyə, Yunanıstan, BƏƏ, İordaniya və Qətərdən sonra İsrailə də səfərə olub. Blinken Yaxın Şərq səfəri çərçivəsində İsrailə getməzdən əvvəl hava limanında jurnalistlərə bildirib ki, İsrail-ərəb münasibətlərinin normallaşması Qəzzada münasibətlərinin qoyulması və Fələstin dövlətinin qurulması üçün əlverişli yol tələb edir. Yaxın Şərq səfərinə işarə edən Blinkenin sözlərinə görə, görüşlərdə məqsədi Qəzzada vəziyyətin sabitləşməsinə kömək etməkdir.

İsrail səfəri zamanı ABŞ Dövlət katibi Baş nazir Benyamin Netanyahu ilə görüşüb. Tel-Əvivdə tərəflər arasında görüş qapalı keçirilib. "Times of Israel"ın məlumatına görə, ABŞ Dövlət Katibi Entoni Blinken İsrail Baş naziri Benyamin Netanyahuya qüvvələrinin Qəzzada mülki şəxslərə daha çox zərər vurmaqdan çəkinməli olduğunu bildirib. Dövlət katibi, həmçinin Qəzzadakı mülki infrastrukturun qorunmasını vacibliyini vurğulayıb. ABŞ Dövlət Departamentinin mətbuat katibi Metyu Miller isə qeyd edib ki, Blinken eyni zamanda ABŞ-in HƏMAS-ın 7 oktyabr hücumundan sonra İsrailin özünü müdafiə hüququna dəstəyini bir daha vurğulayıb. Qeyd olunub ki, tərəflər girovların azadlığa buraxılması istiqamətində davam etdirilən sözləri, həmçinin Qəzzadakı mülki şəxslər üçün humanitar yardımların səviyyəsinin artırılmasını müzakirə ediblər. "Dövlət katibi Fələstin dövlətinin reallaşdırılması da daxil olmaqla, İsrail və region üçün davamlı, dayanıqlı sülhün təmin edilməsinin zərurliyini bir daha təkrarlayıb", - deyir Miller bildirib.

A.Blinken İsrail səfərinin yekunlarına dair mətbuat konfransında isə deyib ki, Amerika Birleşmiş Ştatları Fələstin-İsrail münasibətlərinin hazırkı mərhələsinin mümkün qədər tez bitməsinə istəyir. O qeyd edib ki, "həddindən artıq çox qurbanlar, çox iztirab var". Bununla yanaşı, Blinken hər şeyin HƏMAS-ın əlində olduğunu vurğulayıb:

bilər". Qeyd edək ki, İsrailin HƏMAS-ın hücumuna cavab olaraq Qəzzada keçirdiyi quru və hava əməliyyatları nəticəsində 23 min -dən çox fələstinlini həlak olub. 2.3 milyon əhali olan anklavda humanitar vəziyyət pisləşib. Mühəribənin Yaxın Şərq regionunda digər ölkələrə yayılma riski yüksəkdir. İsrail bazar ertəsi günü Livanın cənubunda HƏMAS-ın müttəfiqi Hizbullahın yüksək səviyyəli komandirini öldürüb. Qruplaşmanın elit hesab edilən Radvan qüvvələrinin tərkibindəki bölmənin rəis müavini Vissam əal-Tavil və başqa bir Hizbullah döyüşçüsü Livanın Məcdöl Selm kəndinə endirilən zərbələr zamanı ölüb. İsrail Suriyada da yük maşınlarına, infrastruktura və İrannın bölgədəki proksi qüvvələrinə silah yardımı edən qruplara ağır zərbələr endirir. İsrailin müdafiə naziri Yoav Gallant "Wall Street Journal" nəşrinə müsahibəsində bildirdi ki, ölkəsi HƏMAS-ın anklavdakı hökmranlığına son qoymaq və İrannı dəstəklədiyi digər düşmənlərin qarşısını almaqda qərarlıdır.

İsrail on yaxın müttəfiqi olan ABŞ və ərəb liderləri hücumun miqyasını azaltmaq üçün Netanyahu hökumətinə təzyiqlər göstərir. Bazar ertəsi Cənubi Karolinada atəşkəs tələb edən etirazçılarla qarşılaşan ABŞ prezidenti Co Bayden İsraili hücumlarını azaltmağa təşviq etmək üçün çalışdığını söyləyib. İsrail rəsmiləri isə öməliyyatın yeni mərhələyə keçdiyini bildirir. Bu mərhələdə hücumlar daha hədəfli olacaq. Yeni mərhələdə İsrailin Qəzzanın şimalında həyata keçirdiyi əməliyyatları reydler, tunellərin məhv edilməsi, hava və qurudan zərbələr, eləcə də xüsusi təyinatlıların əməliyyatlarına əhatə edəcək. Qəzzanın 2,3 milyonluq əhəlinin əksəriyyətinin hazırda çadırlarda və digər müvəqqəti sığınacaqlarda yaşadığı cənubda isə əsas diqqət HƏMAS liderlərinin məhv edilməsinə və İsraili girovun xilas edilməsinə yönəldiləcək.

N.BAYRAMLI

KTMT-dən heç bir gözlənti yoxdur? Ermənistan yenə də təşkilatdan şikayətlənir

Ermənistan regionda Rusiyanın maraqlarına zidd olan addımlar atmaqda davam edir. İrəvanın Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatına (KTMT) qarşı münasibəti Moskva tərəfindən qəbul olunmuş hesab edilir. Çünki bu təşkilat məhz Rusiyanın himayəsi ilə yaradılıb. Məlumdur ki, bir müddətdir Ermənistan KTMT-nin tədbirlərinə qatılmır. Xatırladaq ki, ötən ilin yayında Ermənistan Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatının baş katibinin müavini kvotasından da imtina edib. Rəsmi İrəvan öten il KTMT-nin ölkədə keçirilməsi nəzərdə tutulan hərbi təlimləri də tənqirdə salmışdır. Hansı ki, Rusiya Müdafiə Nazirliyi 2023-cü ilin əvvəlində KTMT-nin "Sarsılmaz qardaşlıq - 2023" sülhəmərlə təlimlərinin Ermənistanla keçirilməsinə bəyan etmişdir. Amma baş nazir Nikol Paşinyan keçirdiyi mətbuat konfransında bildirdi ki, İrəvan respublikada KTMT təlimlərinin keçirilməsinə məqsəduyğun hesab etmir. Ardınca da əlavə etdi ki, tərəflər arasında anlaşılmazlıq yaranıb. N. Paşinyan hətta nümayişkəranə şəkildə noyabrın 23-də Minsk şəhərində keçirilən Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatının sammitinə də qatılmadı. Rəsmi İrəvanın iddiası ondan ibarətdir ki, KTMT Ermənistanın təhlükəsizliyinin təminatında rol oynamır. Ona görə də, təhlükəsizliklə bağlı yeni tərəfdaş axtarışındadırlar.

Xatırladaq ki, ötən ay Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan ölkənin "ictimai televiziya"sına müsahibəsində KTMT məsələsinə toxunaraq deyib: "Biz deyirik ki, KTMT-nin məsuliyyət zonasını müəyyənləşdirin, o məsuliyyət zonası nədir? Çünki bizdə elə vəziyyət yaranıb ki, həmin məsuliyyət zonası pozulub, biz bu anlayışı

irəli sürmüşük. Bizim müqaviləmizin əsası ondan ibarət idi ki, Ermənistanın suveren ərazisi KTMT və Rusiya üçün "qırmızı xətt"dir". "Qırmızı xətt" pozulub deyirik, deyirlər. Bu o deməkdir ki, Ermənistan "qırmızı xəttimiz" yoxdur".

Bugünlərdə isə Ermənistan Təhlükəsizlik Şurasının katibi Armen Qriqoryan yerli mediaya müsahibəsində KTMT-dən heç bir gözləntilərinin olmadığını deyib. O bildirdi ki, KTMT-dən Ermənistanla heç bir hərbi-texniki yardım təklif olunmayıb: "KTMT heç vaxt Ermənistanın sərhədlərini tanımayıb, KTMT onun yurisdiksiyasını tanımayıb və bu, Ermənistan üçün çox ciddi problemdir". Bununla da, rəsmi İrəvan KTMT-dən çıxmaq niyyətində olduğunu bu ruzə verir. Bu məqsədə çatmaq üçün isə məhz Rusiyaya və KTMT-ni ittiham edir. Paşinyan hakimiyyətinin bu ittihamlarında siyasi şantaj əlamətləri də kifayət qədər qabarıq şəkildə nəzərə çarpır. Paşinyan hakimiyyəti Rusiyaya mesaj verir ki, Kreml yə rəsmi İrəvanın isteklərini yerinə yetirməlidir, maraqlarını təmin etməlidir. Əks halda, Ermənistanın KTMT-ni tərək etməsi və Rusiyadan uzaqlaşması ilə barışmalıdır.

Eyni zamanda, Paşinyan hakimiyyəti yaxşı anlayır ki, Rusiyadan uzaqlaşmaq üçün isə məhz Rusiyaya və KTMT-ni ittiham edir. Paşinyan hakimiyyəti Rusiyaya mesaj verir ki, Kreml yə rəsmi İrəvanın isteklərini yerinə yetirməlidir, maraqlarını təmin etməlidir. Əks halda, Ermənistanın KTMT-ni tərək etməsi və Rusiyadan uzaqlaşması ilə barışmalıdır.

Nardar BAYRAMLI

fağının sammitində iştirakdan imtina etməydi, o zaman Rusiya Ermənistanla satdığı təbii qazın qiymətində də artırıla bilər. Bu barədə, Ermənistanla müəyyən mesajlar verilməmişdir. Təbii qazın qiymətinin artırılması isə bu ölkədə sosial partlayışa səbəb olacaqdı. Bütün bunlarla Moskva göstərir ki, Rusiyadan imtina etmək niyyəti Ermənistanla baha başa gələcək.

Nardar BAYRAMLI

Balans pozulur... Kişi müəllimlər niyə azdır?

mitosinin məlumatına görə, qadın pedaqoqlar ölkənin orta ixtisas təhsil müəssisələrində 77,9 faiz, ali təhsil müəssisələrində isə 54,8 faizi təşkil edir.

Cəmiyyət buna öləri yanışı...

Mövzu barədə fikirlərini "Yeni Azərbaycan"la bölüşən təhsil üzrə ekspert Nadir İsrailov bildirib ki, ölkənin ümumtəhsil məktəblərində 3642 direktordan 1352-si, 4677 direktor müaviniindən 2753-ü, 143 min 902 müəllimindən 121 min 405-i qadındır: "Bu gün pedaqoji təhsil verən universitetlərin və kollektorların kontingenti əsasən qızlardan formalaşdığından, belə nəticə çıxarmağa əsas yaranır ki, bu tendensiya hələ ki, yüksəlmə xətlə davam etməkdədir. Baxmayaraq ki, son 10 ildə Azərbaycanda müəllimlərin orta aylıq əməkhaqqının məbləği 3 dəfə artıb. Nazirəndə xüsusi olaraq vurğuladığı kimi, 2014-cü ildə müəllimlərin orta məaa 267 manat olduğu halda, indi, sonuncu artımdan sonra bu məbləğ 790 manata yüksəlib. Daha 2-3 ildən sonra isə orta əmək haqqı 1000 manatı keçəcək. Bununla belə yenə də əksəriyyəti tərəfindən belə bir vəziyyətin yaranması müəllim

limin əmək haqqının aşağı olması ilə izah olunur. Belə çıxır ki, bu yanaşmanın səhv olduğunu təsdiqləmək üçün daha 2-3 il gözləməliyə...

Təəssüf ki, cəmiyyət buna öteri yanaşır, kişi müəllimlərin azalmasını o qədər də problem etmir. Əlbəttə, mən də zaman-zaman bu problemə diqqət yetirmişəm. Hətta

aldığım bir informasiya da var idi ki, Finlandiyada bağça müdiriləri belə çox vaxt kişi olur. Yəqin ki, ölkəmizdə bağça müdirilərinin 90 faizdən çoxu qadınlardır. Məktəb-

də isə tənmini olaraq bu statistika 80 faizdən çoxdur. Hətta bizdə elə məktəblər var ki, idman müəllimləri belə qadındır. Bu çox təəssüfləndirici haldır. Bu hal cəmiyyətin deformatsiyasına gətirib çıxaracaq".

Məktəblərdə kişi müəllimlərin zəhmi yoxdur...

Ekspert hesab edir ki, bir çox məktəblərdə yaranan özbaşnalıqların, müəllim-şagird münasibətlərində kütləvi hal alan xoşagəlməz hadisələrin başvermə səbəblərindən biri və ən əsas elə kişi müəllimlərin azlığı, kişinin yoxluğuudur: "Bəlkə də məktəblərdə azlıq təşkil edən kişilərin uşaq döyönlər arasında çoxluğu valideynlərin narazılıqlarının əsas səbəblərindən biridir".

Suallar çoxdur, konkret cavab isə hələ ki, yoxdur. Təbii proseslərin qarşısını isə süni yollarla almaq yolverilməzdir. Problemin optimal həllinin geniş müzakirələrə və əsaslı təhlillərə ehtiyacı var".

Hansı addımlar atılmalıdır?

N.İsrailovun sözlərinə görə, hansı ölkələrdə ki, kişilərin sayı qadınlardan sayından üstündür, bu təhsilin keyfiyyətinə müsbət mənada təsir edir: "Sovet hakimiyyəti dövründə müəllim böyük güzəşt və imtiyazları var idi, nəqliyyat xərcləri də daxil olmaqla, digər kommunal ödənişlərdən azad idi. Hər il is-

tirahət mərkəzlərinə, sanatoriyalara göndərilirdi. Əlbəttə ki, Sovet hakimiyyəti sosialist ölkə idi, indi isə kapitalizm dövrüdür. Lakin bir çox ölkələrdə müəllimin dövlət kadr potensialının gücləndirilməsi, formalaşdırılmasında xidmətinə nəzərə alaraq, yüksək əmək haqqı ilə yanaşı, güzəşt və imtiyazlar saxlanılıb. Hesab edirik ki, bu sahəyə yenidən kişi müəllimlərin cəlb edilməsi üçün zəruri olan addımların öndündə müəllimlərdə dövlət qulluqçusu statusunun verilməsi dayanır".

Dünya ölkələrində bu balans necədir?

Bejnaxlaq Ömək Təşkilatının açıqladığı məlumatlara görə, ölkələr üzrə pedaqoji heyətdə qadınlara üstünlük təşkil etdiyi rəqəmlər müxtəlifdir.

Asiyada təhsil sektorunu qadınların məşğuliyyət sahəsi kimi mühüm yer sayılır. Pedaqoji sektorun "şərəfli", "etibarlı iş yeri" imici var. Məsələn, Çində məktəblərdə çalışan müəllimlərin 42,1 faiz kişi, 57,9 faiz qadınlıdır. Malayziyada təhsil sahəsində işləyən müəllimlərin 65 faizi qadınlardır. Tailandda bu 61 faizdir. Yaponiyada isə bu rəqəm 39 faizi keçmir.

Statistik göstəriciləri araşdırdıqda Avropa ölkələrində rəqəmlər maraqlıdır. Məsələn, Latviyada məktəblərdə pedaqoji kollektivin 88,7 faiz qadın müəllimlər təşkil edir. Rusiyada bu 86 faizdir. ABŞ məktəblərdə müəllimlərin 76 faiz qadınlardır, 24 faiz kişilərdir. Britaniyada pedaqoji sahədə çalışanlar 26 faiz kişi müəllimdir, 78 faiz qadınlardır.

Y.SAHİB

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi

Məqalə "Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi"nin maliyyə dəstəyi ilə "Gender, ailə və demografiya məsələlərinin işıqlandırılması" istiqaməti üzrə hazırlanmışdır

Hazırda ölkəmizdə 37 min 182 ibtidai sinif müəllimi çalışır. Onlardan cəmi 2 min 194-ü kişi müəllimləridir. Məktəblərdə kişi müəllimlərinin sayı 1992-ci ildən azalmağa başlayıb. Ekspertlərin sözlərinə görə, təhsil işçiləri arasında gender bərabərsizliyi gələcəkdə yaxşı nəticələr verməyəcək.

Müxtəlif zamanlarda orta məktəblərdə kişi müəllimlərinin say azlığı ilə bağlı məsələ gündəmə gətirilib. Ümumiyyətlə, ölkədə qadın müəllimlərinin ümumi müəllimlərin 84 faizini təşkil edir. Dövlət Statistika Ko-

“Yeni Azərbaycan” qəzetinə abunə olmaq istəyənlər aşağıdakı yayım şirkətləri ilə əlaqə saxlaya bilərlər:

Azərpoçt Poçtədaşma Mərkəzi - 0125984955, 0552004544
Azərmatbuat ASC - 0124411991, 0124404694
Səma MMC - 0125940252, 0503336969
PressInform MMC - 0703400100, 0504560835
Qaya MMC - 0125667780, 0502352343
Qasid MMC - 0124931406, 0124938343

F.Ş.Ruhid Hüseyinov - 0124349301, 0505357898
“Türkünstan Media Group” MMC – 050 241-48-23
“Region Press” MMC – 055 316-79-01
Ziya LTD - 0124977696, 0503067744

6 aylıq abunə - 79,20 AZN
12 aylıq abunə - 158,40 AZN

Şah mat edən ...

Vüqar Həşimovun anım günüdür

O, 6 yaşından atasının köməyi ilə şahmatla məşğul olmağa başlayıb. Kiçik yaşlarında 3 dəfə ölkə, 4 dəfə Avropa qalibi olub. Ağır xəstəlik Azərbaycan şahmatını Vüqarsız qoydu. Onun vəfatı təkə Azərbaycan deyil, bütün dünya şahmatı üçün böyük itkidir. Vüqar Həşimov karyerasının pik nöqtəsində FİDE-nin reyting cədvəlində 6-cı pilləyə qədər yüksəlməyi bacarmışdı. Üçqat Azərbaycan çempionu olmuş və 2009-cu ildə Azərbaycan yığmasının Avropa çempionu olmasında “qələbə qolunu” vuran Vüqar Həşimov, təəssüf ki, beyin xərçənginə qalib gələ bilmədi.

Vüqar Həşimov 1995, 1996 və 1998-ci illərdə Azərbaycan çempionu olub. 1996-2001-ci illərdə Vüqar Avropa və dünya çempionatlarında 7 dəfə mükafata layiq görülmüşdür. O, 1999-cu ildə beynəlxalq şahmat

ustası, 2002-ci ildə isə qrossmeyster tituluна uyğunlaşdırılıb. O, dörd dəfə - 2002, 2004, 2006 və 2008-ci illərdə şahmat olimpiadalarında Azərbaycan yığma komandasının heyətində çıxış edib. 2009-cu il mayın 7-9-da Azərbaycan Prezidenti Heydər Əliyev kuboku uğrunda yarışlar çərçivəsində Bakıda dünya yığmasına qarşı çıxış edən Azərbaycan yığmasının heyətinə daxil olub. 2007-ci ildə şahmat üzrə Avropa komanda çempionatında bürünc medal qazanıb.

2011-ci ildə Avropa çempionatında yığma komandanın heyətində vitse-çempion, 2010-2011-ci illərdə Recio Emiliyada (İtaliya) keçirilən turnirdə qalib olub. FİDE reytingində ən yüksək nailiyyəti 6-cı yer olan Vüqar Həşimov 26 yaşlı Teymur Rəcəbov və 28 yaşlı Şəhriyar Məmmədovla birgə çox güclü bir komanda təşkil edirdilər və onların iştirak etdiyi Azərbaycan milli komandası daima beynəlxalq yarışlarda qızıl medallara iddialı olub. Lakin ağır xəstəlik Vüqarın turnirlərdə iştirakını dayandıрмаğa məcbur edib.

Bu gün Vüqar Həşimovun anım günüdür. O, 2014-cü il yanvarın 11-də Almaniya, müalicə aldığı klinikada vəfat edib. 3 gün sonra isə mərhumla vida mərasimi Respublika Şahmat Mərkəzində təşkil olunub və o, həmin gün III Fəxr Xiyabında dəfn edilib.

24 iyul 2014-cü ildə Vüqar Həşimovun qəbrüstü abidəsinin açılış mərasimi olub. Bürüncdən olan abidənin müəllifi məşhur heykəltəraş Azad Əliyevdir.

Yeganə BAYRAMOVA yaradılmasında

Biomüxtəlifliyin qorunması... Milli parklar və qoruqların rolu

Bəzən insanlar iş yorğunluğundan, səs-küydən bezdikləri zaman sakit, havası təmiz olan, əsas da yaşillıq yerlərdə dincəlməyə üstünlük verirlər. Təbiətin flora və faunası qorumaq üçün mühafizə rejiminə ehtiyacı var. Bunun üçün qorunan təbii məkanlar mövcuddur. Belə məkanlar arasında milli parklar və qoruqlar üstünlük təşkil edir. Milli parklarda həm təbiət kompleks şəkildə qorunur, həm də insanların əraziyə girmələri, təbiətlə tanış olmaları, estetik zövq almalarına imkan yaradılır.

Yeri gəlmişkən, bu gün Dünya Qoruqlar və Milli Parklar Günüdür. 1917-ci il yanvarın 11-də dünyada ilk dəfə Rusiyada nadir heyvanların qorunması məqsədilə Baykal gölü üzərində Barqun Dövlət Qoruğu yaradılıb. 1997-ci ildən isə bu tarix Dünya Vəhşi Təbiət Fondunun təşəbbüsü ilə hər il qeyd olunur.

Hazırda ölkəmizdə 10 milli park, 10 dövlət təbiət qoruğu fəaliyyət göstərir. Milli parklarımız Abşeron yarımadasında, ölkənin şimal, cənub və qərb hissəsində yerləşməklə rəngarəng biomüxtəliflik və landsaft komplekslərini əhatə edir.

Ümumiyyətlə, ölkəmizdə milli parkların yaradılma tarixi 2003-cü ilə təsadüf edir. 2003-cü ildən başlayaraq Azərbaycan Milli Park statuslu təbiət əraziləri yaradılıb. Xüsusi mühafizə olunan təbiət ərazilərinin yaradılmasında

əsas məqsəd unikal təbiət komplekslərinin, landsaftın, Qırmızı kitaba düşmüş, nəsli kəsilməkdə olan fauna flora növlərinin mühafizəsindən ibarətdir.

Hazırda ölkəmizdə 893 min ərazini əhatə edən xüsusi mühafizə olunan təbiət əraziləri şəbəkəsi mövcuddur. Bu, ölkə ərazisinin ümumilikdə 10,3 faizini təşkil edir. Bunun da 3,7 faizi Milli Parkların payına düşür. 1925-ci ildə Azərbaycanda ilk dəfə

yulub. Eyni zamanda 2003-cü ildə Turyançay, Pirqulu, İlisu, Qarayazı, İsmayılı, 2008-ci ildə isə Zaqatala Dövlət Təbiət qoruqlarının əraziləri 2-3 dəfədən çox genişləndirilib. Onu da qeyd edək ki, ölkəmizdə 2003-cü ilə kimi Milli parklar mövcud olmayıb. 2003-cü ildən başlayaraq ETSN tərəfindən Ordubad, Şirvan, Ağ göl, 2004-cü ildə Hirkan, Altağac, 2005-ci ildə Abşeron, 2006-cı ildə Şahdağ, 2008-ci ildə isə Göygöl Milli Parkları yaradılıb.

Milli parklarımızın hər birinin özünəməxsus zəngin bioloji müxtəlifliyi əhalinin ekoloji maariflənməsində böyük əhəmiyyət daşıyır. İnsanlar milli parklarımızın bioloji resurslarının, zəngin flora və faunasının ətraf mühitə müsbət təsir göstərdiyinin, əhalidə ruh yük-

səliyi yaratdığını, onlara müsbət enerji verdiklərinin şahidi olub bu tarixi sərəvət, zənginliklərin qorunub saxlanılmasının həyati vacibliyini dərk edirlər.

Milli parklar və qoruqlar biomüxtəlifliyin qorunması, planetimizin ekosistemlərinin sağlamlıq və davamlılığının təmin olunmasında mühüm vasitədir. Onlar gələcəyə qoyulan sarmayədir. Milli parklar və qoruqlar həmçinin gələcək nəsillərin həyatın zənginliyi və müxtəlifliyindən faydalanmasını təmin edir...

Allah rəhmət eləsin!

Yeni Azərbaycan Partiyasının Mərkəzi Aparatı YAP Təftiş Komissiyasının üzvü, Milli Məclisin deputatı Elman Nəsirova anası **ZƏRİFƏ XANIMIN** vəfatından kədərləndiyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

İdman

MOK-un təsis etdiyi televiziya festivalında 5 nominasiya olacaq

Milli Olimpiya Komitəsinin (MOK) təsis etdiyi “İdman Filmləri və Proqramları Milli Televiziya Festivalı”nın münisiflər heyətinin mətbuat konfransı keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, konfransda iştirak edən MOK-un mətbuat katibi, “Olimpiya dünyası” qəzetinin baş redaktoru Murad Fərzəliyev layihənin əsas məqsədinin istedadlı gəncləri üzə çıxarmaq və tanımaq olduğunu bildirdi. Festivalın baş prodüseri, Avrasiya Televiziya və Radio Akademiyasının akademiki Arzu Qulamov ikinci ildir həyata keçirilən layihənin uğurlu olduğunu deyib. O, qeyd edib ki, bu festivalda 5 nominasiya olacaq. Onların ikisi qadın idmançılara həsr olunacaq.

A. Qulamov festivalın hazırlıqlarına dekabrın 5-dən başladıklarını vurğulayıb.

Üç bölgədə həndbol üzrə Azərbaycan birinciliyinin zona yarışı keçiriləcək

Yeniyyətə həndbolçular arasında Azərbaycan birinciliyinin zona yarışı daha üç bölgədə keçiriləcək. Bu barədə “Report”a Azərbaycan

Həndbol Federasiyasının (AHF) idman şöbəsinin müdiri İsgəndər Əsgərov məlumat verib. Yanvarın ilk həftəsində Lənkəran Olimpiya İdman Kompleksində 2008-ci il və daha kiçik təvəllüdü yeniyetmələr arasında birincilik təşkil edildiyini xatırladan federasiya rəsmisi bu layihənin davam etdiriləcəyini bildirib. Belə ki, martda Göygöldə, apreldə Qubada, mayda isə Şirvanda turnir təşkil olunacaq. Hər regionda ilk iki yeri tutacaq komandalər Bakıda keçiriləcək final mərhələsinə vəsiqə qazanacaqlar. Paytaxtdakı həlledici birinciliyin iyununda keçirilməsi planlaşdırılır. Qeyd edək ki, Lənkəranda keçirilən Azərbaycan birinciliyinin zona yarışında Cəlilabad birinci, yerli komanda isə ikinci yeri tutub.

Kapitan: “Abşeron”un voleybolçularına göz açmağa imkan vermədik

“Bu qələbəyə görə komandamı təbrik edirəm. İnanıram ki, davamı gələcək”. Bu sözləri AZƏRTAC-a açıqlamasında “Milli Aviasiya Akademiyası”nın voleybolçusu Şəfaqət Alishanova Yüksək Liqanın VIII turunda “Abşeron”a 3:0 hesabı ilə qalib gəldikləri oyunu şərh edərkən deyib. Təcrübəli oyunçu yeni ilə qələbə ilə başlamağın sevinci hal olduğunu bildirdi: “Düşünürəm ki, rəqibin əsas oyunçularına göz açmağa imkan verməməyimiz və onların əsas liberosu Bəyaz Quliyevanın olmaması qələbə qazanmağımızın əsas səbəblərindən biridir. Bəlkə də “Abşeron” bizimlə matca arxayın çıxmışdır”. Bu mövsüm çempionatın maraqlı keçdiyini deyən Ş.Alishanova voleybolsevərlərdən dəstək istəyib: “Düzür, hazırda

matçlara az sayda azarkeş gəlir. Fanatlar idmana gözəllik qatır. Əvvəlki azarkeş dəstəyini geri qaytarmaq üçün həm milli, həm də klub səviyyəsində çoxlu qələbələr qazanmalıyıq. Azərbaycan Voleybol Federasiyası bu sahənin hərtərəfli inkişafı naminə işlər görür. Yalnız yaxşı nəticələr insanları yenidən salonlara qaytara bilər. Fanatlar komandanı qələbə gözlədiyi kimi, biz idmançılar da hər zaman onlardan dəstək gözləyirik. İnanıram ki, ölkə voleybolu əvvəlki günlərinə qayıdacaq”. Komandasının hədəflərindən də söz açan toppaylayıcı əlavə edib: “Debütant komanda kimi hədəfimiz ilk “dördlük”də olmaqdır. Ən əsası isə baxımlı oyun göstərməkdir”.

Vüsal İsgəndərli: “Boluspor”la Superliqaya vəsiqə qazanmaq istəyirəm”

“Yeni komandamla Superliqaya vəsiqə qazanmaq istəyirəm”. Daha əvvəl bu ölkədə “Keçirəngücü”nün də formasını geyinmiş İsgəndərli çempionatın ona yad olmadığını vurğulayıb: “İlk təcrübəmdə normal və uğursuz çıxış etdiyimi düşünənlər də var. Amma mənə, uğursuz deyildi. 22 matçda 4 qolla yadda qalmışdım, daha yaxşıdırı deyə bildirdim. Bu, ilk dəfə ölkə xaricində çıxışım idi. İndi komandaya daha çox xeyir vermək niyyətindəyəm”. O, Albaniyanın “Eqnatiya” klubundan “Boluspor”a keçdiyi barədə də danışdı: “Əslində, uzun period oldu. “Eqnatiya”nın “Partizani” ilə matcını izləmişdik və orada danışıq gerçəkləşdi. Albaniya klubu ilk olaraq mənə bura xaxmaq istəmədi, amma öz fikrimi onlara bildirdim. Bəzi şeylər var, onları deyəndə hər kəs bəhanə kimi

yaxşı təmsil etmək istəyirəm”. O, Albaniyanın “Eqnatiya” klubundan “Boluspor”a keçdiyi barədə də danışdı: “Əslində, uzun period oldu. “Eqnatiya”nın “Partizani” ilə matcını izləmişdik və orada danışıq gerçəkləşdi. Albaniya klubu ilk olaraq mənə bura xaxmaq istəmədi, amma öz fikrimi onlara bildirdim. Bəzi şeylər var, onları deyəndə hər kəs bəhanə kimi

hiss edir. Amma elə deyil. Əvvəlki klubumda hər matçda meydana çıxdım, ən çox qol vuran da mən idim. Maaş və maddi sınıtı olmasa da, problemlər var idi. Ən böyük məsələ dil problemi idi. Hər kəs haqqında başqa şeylər də yazdı, amma bu, düzgün deyil. Allahın köməyi ilə burada da əlimdən gələni edib, qollar vurmağa davam etmək niyyətindəyəm. Rumıniya klubundan da təklif almışdım. Milli komandaya çağırılmaq üçün daim oynamaq istəyirəm”. Qeyd edək ki, Vüsal İsgəndərli “Boluspor”la 1,5 illik müqavilə imzalayıb.

Təsisçi:
Yeni Azərbaycan Partiyası
Baş redaktor:
Alicq HƏSƏNOĞLU

www.yeniazerbaycan.com
mail@yeniazerbaycan.com
Ünvan: Bakı - AZ-1000, Üzviyər Hacıbəyov - 66
Telefonlar:
598-37-76, 498-82-21
498-81-24, 498-19-84

İndeks: 67100
Lisensiya: N-B-317
Tiraj: 4409
Sifariş: 42
“Kapital Bank”ın Norimanov rayon filialı
h/h - 33080019443900419109
kod - 200093
VÖEN - 1500486601

Qəzet “Yeni Azərbaycan”ın bilgisayar mərkəzində yığılıb, səhifələnilib və “Azərbaycan” nəşriyyatında ofset üsulu ilə çap edilib.

Qəzet 1993-cü ilin aprel ayından nəşr olunur.
Məsul nəvbətçi:
Yeganə Bayramova